

TÜRK TARİH KURUMU GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu Genel Kurulu'nun 1977 yılı olağan Genel Kurulu toplantısı 29 Nisan 1977 Cuma günü saat 10,15 de Kurum merkezinde yapıldı.

Kurum üyeleri saat 9,30 da Atatürk'ün Anıt Kabrini ziyaret ederek saygı duruşunda bulundular ve bir çelenk koydular.

Kurum merkezine dönen üyeler saat 10,15 de Genel Kurul toplantısına katıldılar. Yoklama sonunda 29 üyenin hazır bulunduğu anlaşıldığından Başkan Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ın kısa açış konuşmasından sonra bu yıl sonsuzluğa göçen aslı üyelerden Prof. Abdülkadir İnan ve Prof. Dr. Cengiz Orhonlu'nun anıları için saygı duruşunda bulunuldu.

Rahatsızlığından dolayı toplantıya katılamayan Prof. Dr. Cemal Tukin'e Genel Kurulun sağlık dileklerini bildiren bir telgraf çekilmesine karar verildi.

Gündemin dördüncü maddesine geçildi. Evvelki yıl Kurum aslı üyeliğine seçilen ve geçirdiği bir ameliyat dolayısıyla geçen yılki Genel Kurula katılamayan Ord. Prof. Dr. Besim Darkot'u Başkan Genel Kurul'a tanıttı. Prof. Darkot'un üyelik beratı Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı tarafından verildi. Prof. Darkot geleneğe uyarak "Son yüz yıl içinde Türkiye'de nüfus hareketleri" konulu bildirisini okudu.

Geçen Genel Kurul'da muhabir üyeliğe seçilen Buenos Aires Büyükelçisi Sayın İsmail Soysal'ın mazeret yazısı okundu; Beratının kendisine gönderilmesine karar verildi.

Yine geçen yıl muhabir üyeliğe seçilen İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Ortaçağ Tarihi Kürsüsü Doçentlerinden Dr. Erdoğan Merçil'den gelen ve Alman Hükümetinin davetlisi olarak üç ay için Hamburg'da bulunacağından Genel Kurul'a katılıp beratını alma olanağından yoksun kalacağına dair bulunan yazı okundu; Beratının gelecek yılki toplantıda verilmesine karar verildi.

Yine geçen yıl muhabir üyeliğe seçilen Dışişleri Bakanlığı Şube Müdürlerinden Bilâl Şimşir'in üyelik beratı Ord. Prof. Hikmet Bayur tarafından kendisine sunuldu. Bilâl Şimşir kısa bir konuşma ile teşekkürlerini bildirdi.

Daha sonra doksan yaşına gelmiş olan Kurumun kurucu üyelerinden Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya başkan bu günün bir anısı ve Kurumun şükran borcu olmak üzere bir gümüş tabak sundu. Tabağın içinde şunlar yazılı idi:

"Çalışkanlığı ve devrimciliği ile genç kuşağa örnek olan büyük tarihçemiz ve Türk Tarih Kurumunun kurucu üyesi Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya doksanıncı doğum yılı için Türk Tarih Kurumu bu armağanı saygı ve sevgi ile sunar". Çok duygulanan Prof. Uzunçarşılı göz yaşlarını tutamadı ve içli bir sesle Kurum'a teşekkür etti.

Gündemin 5 inci maddesine geçilerek Genel Kurul Başkanlığına Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, ikinci başkanlığa Ord. Prof. Reşat Kaynar, yazmanlıklara da Prof. Dr. Bahadır Alkım ve Prof. Dr. Tahsin Yazıcı oybirliği ile seçildiler.

Birinci başkanlığa seçilen Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu ve yazmanlar yerlerini aldılar.

Gündemin 6 ncı maddesi uyarınca Genel Müdür Uluğ İğdemir Yönetim, Basımevi Yönetim ve Denetleme Kurullarının raporlarını okudu; Başkan söz isteyenlere sırasıyla söz verdi. Prof. Dr. Şerafettin Turan çalışmalarından dolayı Yönetim Kuruluna teşekkür ettikten sonra Kurum yayınlarının baskı işlerinin geciktiğini, VIII. Türk Tarih Kongresine sunulan bildirilerin bir elemeye tâbi tutulmamış olduğunu, bundan sonraki kongrelere sunulacak bildirilerin kaliteli olması için böyle bir elemenin zorunlu olduğunu, Atatürk ve Devrimleri hakkında son zamanlarda T R T ve Kültür Bakanlığı yayınlariyle okul kitaplarındaki olumsuz tutuma karşı Kurumun aktif bir rol alması gerektiğini söyledi ve T R T'nin İğdemir'in konuşması hakkında Kuruma yazdığı yazıya cevap verilmemesini eleştirdi.

Genel Müdür Uluğ İğdemir söz alarak Kurum yayınlarının gecikmesine en büyük nedenin yazarların baskı provalarını aylarca yanlarında tutmaları, prova-lara geniş ölçüde ilâveler yapmaları olduğunu, Ayasofya'nın ibadete açılacağı hakkında Kültür Bakanı'nın yaptığı demeç üzerine Koruyucu Başkanımız Sayın Cumhurbaşkanına bir yazı yazıldığını, Atatürk hakkında T R T'de yapılan yayımları T R T Danışma Kurulunda ağır bir dille eleştirdiğini söyledi.

Kurum ve Kongre Genelsekreteri Ord. Prof. Dr. Sedat Alp, kongreye katılmak isteyen bazı kişilerin geri çevrildiğini, bundan sonraki kongrelere katılacaklar hakkında arkadaşlarımızın Yürütme Komitesini uyarırlarsa daha iyi olacağını, birkaç bildirinin kalitesi düşük olmasına karşın kongrenin başarılı geçtiğini, yabancı delegelerin bunu sözle ve yazı ile belirttiklerini, ayrıca genç bilim adamlarımızın çok güzel bildirilerle kongreye katıldıklarını söyledi.

Ord. Prof. Hikmet Bayur: T R T deki yanlış yayımlara Kurumun basın yoluyla bilimsel karşılık vermesini önerdi.

Ord. Prof. Enver Ziya Karal: "Bir Atatürk kanunu vardır. Savcıların Atatürk aleyhindeki her çeşit yayın hakkında bu kanuna dayanarak kovuşturma açması gerekir. Kurumumuz ilk defa böyle bir durumla karşı karşıya bulunuyor. Partiler, Atatürk devrimleri ve ilkeleri karşısında bir kaos içindedirler. T R T deki bir davete katılarak fikirlerimi açıkladım. Tasvip etmedikleri için yayınlamadılar. Kurumun birinci görevi araştırma yapmaktır. Tek bir üyenin yazısı ile bu sorunların çözülmesi olanaksızdır. Okul kitapları için gerekli girişimlerde bulunulmuştur" dedi.

Ord. Prof. Hikmet Bayur: "Maksadımı belki anlatamadım. Yazı gönderilirse bunları basacak gazete bulunur. Böyle bir yazı savcılarını da ikaz eder." dedi.

Prof. Dr. Neşet Çağatay "Millî Eğitim ve Kültür Bakanlıkları yayınlarının hepsine cevap verilmesi mümkün değildir. Bunlara en iyi bir cevabın Türk Tarihinin Ana Hatları kitabının bir an önce çıkarılması olacaktır." dedi.

Uluğ İğdemir her yazının gazetelerde olduğu gibi basılmadığını, Atatürk'ün ölüm yıldönümü dolayısıyla bir gazetede çıkan yazıya ağır bir cevap verdiğini, yazısının gazete tarafından değiştirilerek on gün sonra yayımlandığını, Ana Hatları

kitabının Atatürk'ün 100. doğum yılına kadar basılmasının Genel Kurulumuzca kabul edildiğini söyledi.

Ord. Prof. Reşat Kaynar: "Kurumu gündelik politikaya sokmamak gerekir. Kurum davranışlarında bilimsel kalmalıdır. TR T'ye cevap verilmemesi bir ihmalkârlıktır. Mahkemelerde Kurumumuzun büyük bir prestiji vardır. Adliyede Kurumumuz bir bilim kurumu olarak itibar görmektedir. Lâtife Uşaklıgil'in tereke davasında bu meydana çıkmıştır. Ancak Kurum bilirkişilik yapmamalı, bilirkişi teklif etmelidir. Basımevinin birkaç ay işsiz kalması tehlikeli olabilir. Onun için bir an önce Anonim Şirket haline getirilmelidir." dedi.

Uluğ İğdemir Basımevi için telâşa düşülmemesini, bu yıl kâr etmese bile, zarar da etmeyeceğini, Basımevi'nin boş kalmasının Milli Eğitim Bakanlığının taahhüdünü zamanında yerine getirmemiş olmasından ileri geldiğini, telefon rehberlerinin yılda yirmi milyonluk bir gelir sağladığını söyledi.

Ord. Prof. Enver Ziya Karal Basımevi'nin her zaman kâr etmesinin söz konusu olamayacağını, Basımevinin telefon rehberleri basımında dünyada 12 nci olduğunu, Anonim Şirket haline gelmesi için gerekli girişimlerde bulduklarını söyledi.

Ord. Prof. Aydın Sayılı: "Basımevi Anonim Şirket olsa da Kurumun bu şirkette söz sahibi olması gerekir. Kurşun azlığı yüzünden bazı kitapların baskısı gecikmektedir. Provalar için yazarlara belirli süre tanınmalı. Daha fazla kurşun alınmalıdır." dedi.

Prof. Afet İnan bazı avans hesaplarının bir an önce kapatılmasını önerdi.

Daha sonra raporlar oya kondu. Yönetim, Basımevi Yönetim ve Denetleme Kurulu raporları oybirliği ile kabul edilerek Kurullar aklandı.

Gündemin 7 nci maddesine geçilerek 1977 yılı bütçe tasarısını incelemek üzere Bayan Fakihe Öymen, Ord. Prof. Reşat Kaynar ve Prof. Dr. Ali Sevim bütçe Yarkuruluna seçildiler.

Vakit geçmiş olduğundan saat 15,30 da toplanılmak üzere saat 13,25 de oturma son verildi.

İkinci oturum saat 15,30 da Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun başkanlığında açıldı.

Kurumun 1977 yılı bütçesi Bütçe Yarkurulundan gelmiş olduğundan, bütçenin görüşülmesi öne alındı. Genel Müdür 1977 bütçe tasarısı ile bütçe yönetmeliğini okudu. Söz alan olmadığından oya konarak oybirliği ile kabul edildi.

Gündemin 8-13 üncü maddeleriyle yapılması gereken seçimlere geçildi.

Oy ayırma Yarkuruluna Prof. Tayyib Gökbilgin, Prof. Dr. Jale İnan, ve Prof. Dr. Fikret Işıltan seçildiler.

Gizli oyla yapılan seçim sonunda Yönetim Kuruluna, aldıkları oy sırasıyla Prof. Dr. Tahsin Özgüç, Ord. Prof. Enver Ziya Karal, Ord. Prof. Dr. Sedat Alp, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Dr. Adnan Erzi, Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal ve Prof. Dr. Bahadır Alkım, yedek üyeliklere de aldıkları oy sırasına göre Prof. Dr. Mebrure Tosun, Prof. Dr. Semavi Eyice ve Ord. Prof. Reşat Kaynar seçildiler.

Öteki seçimlerin açık oyla yapılması karara bağlandı ve sırasıyla:

a) Denetleme Kuruluna Bayan Fakihe Öymen, Ord. Prof. Reşat Kaynar, Prof. Dr. Şerafettin Turan, yedek üyeliklere Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı ve Prof. Dr. Neşet Çağatay;

b) Onur Kuruluna Ord. Prof. Ömer Lütü Barkan, Ord. Prof. Hikmet Bayur, Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, yedek üyeliklere Dr. Hâmit Koşay ve Prof. Dr. Jale İnan;

c) Basımevi Yönetim Kuruluna: Ord. Prof. Ömer Lütü Barkan, Prof. Dr. Adnan Erzi, Dr. Hâmit Koşay, Prof. Dr. Coşkun Üçok, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, yedek üyeliklere Ord. Prof. Ekrem Akurgal, Prof. Dr. Ali Sevim ve Prof. Dr. Neşet Çağatay;

ç) Kitaplık Komisyonuna Dr. Hâmit Koşay, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı, Prof. Dr. Adnan Erzi, yedek üyeliklere Prof. Dr. Neşet Çağatay, Prof. Dr. Ali Sevim, Prof. Dr. Halil İnalçık seçildiler.

Gündemin 13 üncü maddesi uyarınca Atatürk ve Türk Devrimini Araştırma Merkezi için 7 kişilik bir Yönetim Kurulu seçilmesi gerekiyordu. Genel Kurulun 6 Aralık 1975 tarihli olağanüstü Genel Kurulunda kabul edilen Merkez Yönetmeliğinin üçüncü maddesinde; "Atatürk ve Türk Devrimini Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu, Türk Tarih Kurumu Genel Kurulunca seçilen yedi üyeden oluşur. Bu Kurul kendi içinden bir üyeyi Başkan seçer." denilmekte idi. Maddede "Her yıl seçilir" hükmünün bulunmaması seçimin yapıp yapılamayacağı konusunda tartışma açılmasına neden oldu.

Ord. Prof. Enver Ziya Karal bütün üyelerin bu merkezin doğal üyesi olduğunu ve herkesin toplantılara katılabileceğini söyledi.

Ord. Prof. Dr. Sedat Alp bu maddenin gündemden çıkarılmasını önerdi.

Prof. Dr. Şerafettin Turan gündemde böyle bir madde bulunduğuna göre seçimin yapılması gerektiğini söyledi.

Genel Müdür Uluğ İğdemir bu maddenin geçen yılki gündemde de olduğunu söyledi.

Ord. Prof. Enver Ziya Karal Araştırma Merkezinin bir özellik taşıdığını söyleyerek Kollar dışında devrim üzerine araştırma yapacak bir Enstitü için oylama yapılması biraz ters düşüyor. Merkezin devamlılığı için zorunlu olarak 7 kişi seçilmiştir dedi.

Uluğ İğdemir herkesi toplamaya olanak olmadığından ancak yedi kişiye çağrı yapıldığını söyledi.

Prof. Dr. Afet İnan Yönetmelikte her yıl seçim yapılır diye bir kayıt yoktur dedi.

Uluğ İğdemir Yönetmeliğin 3. maddesine "Beş yıl için seçilen 7 üyeden oluşur" kaydını konulursa, sorunun çözüleceğini söyledi.

Sonunda Atatürk ve Türk Devrimini Araştırma Merkezi Yönetim Kurulunun yedi üyesinin olduğu gibi kalmasına, Yönetmeliğin incelenerek gelecek Genel Kurul'a yeni bir tasarımın getirilmesine karar verildi.

Gündemin 14 üncü maddesine geçilerek Yönetim Kurulundan gelen üyelik önerileri okundu; Buna göre muhabir üyeliklere Büyük Millet Meclisi Eski Başkan Yardımcılarından, Eski Millî Eğitim ve Devlet Bakanı Sayın İsmail Arar'la, Osmanlı-Macar ilişkileri üzerindeki çalışmalarıyla tanınan Macar bilim adamlarından Doçent Dr. Kaldy-Nagy, Şeref üyeliklerine de Macar bilim adamlarından Prof. Dr. Ligeti Lajos ve Prof. Dr. Czegledy Karoly önerilmekte idi.

Prof. Dr. Fikret Işıltan söz alarak bundan önceki Genel Kurulda üyelik önerilerinin daha önce üyelere bildirilmesine karar verildiğini, bu karara uyulmasını istedi. Konu üzerinde yapılan konuşmalardan sonra üyelik önerilerinin üyelerin bilimsel nitelikleriyle birlikte Genel Kuruldan 6 ay önce üyelere bildirilmesine karar verildi.

Daha sonra Yönetim Kurulu ile Kollardan ve üyelere gelen öneriler görüşülerek şunlara karar verildi:

a) Denetleme Kurulu'nun 1976 çalışma raporunda üyelerin aldıkları avanslardan bazılarının uzun süreden beri kapatılmadığına ilişkin kaydı gözönünde tutularak bu hesapların kapatılması işleminin yeni seçilen Yönetim Kurulu tarafından tamamlanmasına ve sonucunun gelecek Genel Kurul toplantısına getirilmesine.

b) Telif Hakları Yönetmeliği'nin 13 ncü ve 28 ncü maddelerinde değişiklik yapılmasına ilişkin Yönetim Kurulu önerisi okundu. Birkaç sözcüğün değiştirilmesi suretiyle Yönetim Kurulundan geldiği şekilde kabul edilmesine, ancak dizinin de telif olarak değerlendirilmesine oybirliği ile karar verildi.

c) Atatürk'ün manevî kızı Ülkü Çukurluoğlu'nun dilekçesi okundu. Aynı konu üzerinde daha önce müracaat etmiş olan Sabiha Gökçen'in davası devam ettiği gözönünde tutularak Ülkü Çukurluoğlu'na da -usulüne göre- red cevabının verilmesine oybirliği ile karar verildi.

ç) İlmî Araştırmalar ve kongreler için Kollardan gelen ve ödenek tahsisine konu olan önerilerin, ilgili Yönetmeliğin koşulları yerine getirilmesi, Yönetim Kurulu ile ilgili Kol Başkanının temas kurması ve ilmî sorumluluğu kabul etmesi şartıyla şimdilik kabul edilmesine oybirliği ile karar verildi.

d) Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Daimî Komitesinde Kurumumuz üyeliğinin devam etmesine Millî Komitede her koldan bir üyenin bulunmasına oybirliği ile karar verildi. Afif Erzen, Neşet Çağatay, Şerafettin Turan ve Afet İnan oybirliği ile Millî Komite Üyeliğine seçildiler.

e) Türk Tarih Kurumu'na dışardan gelen eser ve araştırmaların yayınlanmasına ilişkin kararların uygulanmasında Atatürk'ün 1935 yılında verdiği programa göre hareket edilmesine ve bu programa yapılacak ilâvelere ilişkin olarak Yönetim Kurulu'nun adı geçen programı çoğaltıp üyelere göndermesine, gelecek Genel Kurul toplantısında da konunun sonuçlandırılmasına,

f) Ortaçağ Kolu'nun yazıtlara ilişkin korpus kararı onaylandı.

Gündemde görülecek başka bir konu kalmadığından Başkan saat 20,30 da oturuma son verdi.

TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN 1976 ÇALIŞMA YILI RAPORU

Genel Kurul'un Sayın Üyeleri,

Yönetim Kurulumuzun 1976 çalışma yılı raporunu sunuyoruz.

BÜTÇE DURUMU

Kurulumuzun 1976 yılı gelir ve giderleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

A. GELİRLER

Bölüm	Gelirlerin Çeşidi	Bütçeye Konan		Sağlanan	
		Lira	Krş.	Lira	Krş.
I	Kurum artırımından		1,—		—,—
II	Atatürk vasiyeti geliri	6.200.000,—		11.097.563,38	
III	Üye Ödentileri	2.220,—		1.680,—	
IV	Yayın gelirleri	500.000,—		698.456,35	
V	Basımevi geliri	3.307.378,—		6.171.725,43	
VI	Türlü gelirler	250.000,—		581.856,45	
	TOPLAM	10.259.599,—		18.551.281,61	

B. GİDERLER

Bölüm	Giderlerin Çeşidi	Bütçeye konan		Harcanan	
		Lira	Krş.	Lira	Krş.
I	Görevli giderleri	3.959.120,—		3.964.556,25	
II	Yönetim giderleri	768.479,—		580.255,42	
III	Bilimsel giderler	4.625.000,—		3.965.304,24	
IV	Yatırım ve yatırımla ilgili giderler	907.000,—		408.654,78	
	TOPLAM	10.259.599,—		8.918.770,69	

Bu tablolarda görüldüğü üzere Kurulumuzun 1976 gelirleri, bütçede tasarlanan gelirlerden 8.291.682 lira 61 kuruş fazladır. Bu fazlalığın 4.897.563 lira 38 kuruşu Atatürk vasiyeti gelirinden, 198.456 lira 35 kuruşu yayın satışlarından, 2.864.347 lira 43 kuruşu Basımevi gelirinden, 331.856 lira 45 kuruşu da türlü gelirlerden elde edilmiştir. Üye ödentilerinde ise 540 lira gelir eksikliği vardır.

Giderlerimiz bütçede öngörülen giderlerden 1.340.828 lira 31 kuruş eksik olmuştur. Bu artırımın 188.223 lira 58 kuruşu yönetim giderlerinden, 659.695 lira 76 kuruşu bilimsel giderlerden, 498.343 lira 22 kuruşu yatırım giderlerinden sağlanmıştır. Görevli giderlerinde ise 5.436 lira 25 kuruş fazla harcama olmuştur.

Gerçek gelirlerimizle gerçek giderlerimiz arasında görülen 9.632.510 lira 92 kuruş fazlalık Kurumun artırma fonuna alınmıştır.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır:

1 - NASUHÜ'S-SİLAHİ (MATRAKÇI): *Beyan-ı Menazil-i Sefer-i Irakeyn-i Sultan Süleyman Han*. (Önsöz, Giriş, Çeviriyazı, Notlar ve Dizinler ile yayına hazırlayan (HÜSEYİN YURDAYDIN).

2 - ŞAMS AL-DİN AHMED AL-AFLAKİ AL-'ARİFİ: *Menâkıb Al-'Arifin* I. cilt. Gözden geçirilmiş 2. baskı. (Yayınlayan TAHSİN YAZICI).

- 3 - SABAHAT ATLAN: *1947-1967 Yılları Side Kazıları Sırasında Elde Edilen Sikkeler.*
- 4 - SAMUEL NOAH KRAMER: *İstanbul Arkeoloji Müzesinde Bulunan Sumer Edebi Tablet ve Parçaları.* (İngilizce ve Türkçe).
- 5 - ÖMÜR BAKIRER: *XIII. ve XIV. Yüzyıllarda Anadolu Mihrafları.*
- 6 - VEYSEL DONBAZ: *Ninurta - Tukulti - Assur Zamanına ait Asur İdarî Belgeleri.* (Türkçe ve İngilizce).
- 7 - SÜHEYL ÜNVER: *İstanbul'un Mutlu Askerleri ve Şehit Olanlar.*
- 8 - YUSUF AKÇURA: *Üç Tarz-ı Siyaset.*
- 9 - ÂFET İNAN: *Aperçu Général sur l'histoire économique l'Empire Turc-Ottoman* (2. baskı)
- 10 - ENVER ZİYA KARAL: *Osmanlı Tarihi IV. cilt. İslahat Fermanı Devri, 1856-1861.* 2. baskı.
- 11 - BİLAL N. ŞİMŞİR: *Ege Sorunu. (Belgeler) I. cilt.*
- 12 - SEHA L. MERAY: *Lozan'ın Bir Öncüsü, Prof. Ahmed Selâhattin Bey.*
- 13 - ULUĞ İÇDEMİR: *Yılların İçinden.* (Makaleler, Anılar, İncelemeler).
- 14 - KAMÂL AL-DİN İBN AL-'ADİM: *Buğyat at-Ŧalab fi Târîh Hâlab.* Geniş bir açıklama ile yayınlayan ALİ SEVİM.
- 15 - ERDOĞAN MERÇİL: *Fars Atabegleri, Salgurlar.*
- 16 - *Bellelen: 157 - 160.*

Şu eserlerin baskıları bitmek üzeredir:

- 1 - ARIF MÜFİD MANSEL: *Side, 1947-1966 Yılları Kazıları ve Araştırmalarının Sonuçları.*
  - 2 - PAUL KNOBLAUCH: *Side'nin Liman Tesisleri ve Bunlara Bağlı Deniz Surları* (Almanca).
  - 3 - İ. SOYSAL VE MİHİN EREN: *Türk İncelemeleri Yapma Kuruluşlar.*
  - 4 - HALİL İNALCIK VE MEVLUT OĞUZ: *Gazavat-ı Sultan Murat Han.*
  - 5 - KINALI ZADE HASAN ÇELEBİ: *Tezkeretüşşüera.*
- Bu yıl içinde şu eserlerin basımına başlanmıştır.
- 1 - FEVZİYE ABDULLAH TANSEL: *Ziya Gökalp Külliyyatı I. Şiirler ve Halk Masalları.* 2. baskı.
  - 2 - BENEDICT CURIPESCHITZ: *Günlük,* (Türkçeye çeviren ÖZDEMİR NUTKU).
  - 3 - NECATİ LUGAL VE ADNAN ERZİ: *El-Evamirü'l-Alâiyye fil-Umuri'l-Alâiyye.* (Eleştirmeli 2. baskı).
  - 4 - *Bilim, Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe.*
  - 5 - TAYFUR SÖKMEN: *Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar.*
  - 6 - İBRAHİM ETHEM AKINCI: *Demirci Akıncıları.*
  - 7 - ÂFET İNAN: *Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Devrimi.*
  - 8 - *Atatürk Konferansları VI, (1973 - 1974).*
  - 9 - SABAHATTİN EYÜBOĞLU VE AZRA ERHAT: *Hesiodos, Eseri ve Kaynakları.*

10 - MANSURI ZADE MUSTAFA: *Netayicülvukat* (Bugünkü Türkçeye çeviren PROF. DR. NEŞET ÇAĞATAY).

Bu yıl içinde şu eserlerin basılmasına karar verilmiştir:

1 - GORDON CHILDE (Türkçeye çeviren ŞEVKET AZİZ KANSU): *Doğunun Pre-historyası*. 2. baskı.

2 - *Behiç Erkin'in Anıları*

3 - ORD. PROF. DR. SEDAT ALP: *Hitit Tapınağının Araştırılmasına Katkılar* (Türkçe ve Almanca).

4 - ORD. PROF. DR. EKREM AKURGAL: *Eryrhrai ve Bayraklı Kazı Raporları*.

5 - PROF. DR. SEMAVİ EYİCE: *Kâğuthane-Sâdâbat-Çağlayan*.

6 - FERNAND LEQUENNE: *Galatlar*.

7 - ORD. PROF. DR. EKREM AKURGAL: *Ancient Civilizations and Ruins of Turkey*.

ULUSLARARASI KONGRE, SİMPOZYUM, KOLLOKYUM VE KOMİTE TOPLANTILARI

Genel Kurul'un 23 Nisan 1976 tarihli toplantısında verilen ve ayrıca yönetmelik gereğince Yönetim Kurulunca alınan kararlarla bu yıl uluslararası 6 kongre, simpozyum, kollokyum ve komite toplantısına katılmış bulunuyoruz. Bunlar sırasıyla şunlardır:

§ Uluslararası Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumunun 22-27 Mart 1976'da Hamburg'da düzenlediği komite toplantısına üyelerimizden Ord. Prof. Enver Ziya Karal ve Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal katılmışlardır. Bulgarların Türk yönetiminden kurtulmalarınının 100. yıldönümününün bir törenle kutlanması konusu üyelerimizin karşı çıkmaları üzerine programdan çıkarılmış ve bunun yerine üyelerimizin önerisiyle Nasreddin Hoca'nın Balkanlarda Etkisi konusu programa alınmış, ayrıca 1979'da yapılacak toplantıda Atatürk konusunun ele alınması kararlaştırılmıştır. Üyelerimiz bu toplantıya Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumunun davetlisi olarak katıldıklarından kendilerine yalnız beşer günlük gündelik verilmiştir

§ 31 Mayıs - 3 Haziran 1976 tarihleri arasında İstanbul'da toplanan "II. Racoczi Ferenc ve Macar Mültecileri" simpozyumuna Kurumumuz adına üyelerimizden Dr. Hâmit Koşay katılmış ve simpozyuma "Türkiye'de Macar ve Macar Oğullarına ait yer adları" konusunda bir bildiri sunmuştur.

§ Uluslararası Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Dönemi Araştırmaları Kurumunun 5-10 Eylül 1976 tarihlerinde Hamburg'da düzenlediği simpozyuma yollukları Kurumumuzca ödenmek suretiyle üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Dr. Adnan Erzi, Prof. Dr. Şerafettin Turan, Prof. Dr. Neşet Çağatay ve Prof. Dr. Ali Sevim katılmışlardır. Üyelerimizden Prof. Dr. Şerafettin Turan'ın bize verdiği rapora göre Kurum'un 1974 Eylül'ünde Napoli'de yaptığı toplantıda çeşitli kaynak guruplarına ve bunların sistemli şekilde yayınlanmaları sorununa yönelik ana konular saptamış olmasına karşın bu defaki toplantıda bazı kongrelerde olduğu gibi serbest bildirilere yer verilmiştir. Bu kongreye çeşitli ülkelerden 64 bilim adamı

katılmış ve 26 bildiri sunulmuştur. Simpozyumda genellikle Türkçe ön plana alınmıştır. Üyelerimizden Prof. Dr. Ali Sevim'in bize verdiği rapora göre kendisi Simpozyum'a Kemalettin İbnü'l Adîm'in Bugyetü't taleb fi Tarih-i Haleb adlı eserinin kaynakları hakkında bir bildiri sunduğu gibi, yine üyelerimizden Prof. Dr. Neşet Çağatay "Osmanlılarda Maden İşletmeciliğinin Savaş Malzemesi Bakımından Önemi" konusunda bir bildiri okumuştur. Simpozyumun açılış konuşmasını üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan yapmıştır.

§ 7-12 Eylül 1976 tarihlerinde Münih'de toplanan İran Sanat ve Arkeolojisi Kongresine üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal katılmış ve arkadaşımız kongreye "Urartu, Helen ve Etrüsk Dünyası" konulu bir bildiri sunmuştur.

§ 13-18 Eylül 1976 tarihlerinde Fransa'nın Nice şehrinde toplanan Uluslararası IX. Prehistorik ve Protohistorik Bilimler Kongresine üyelerimizden Dr. Hâmit Koşay katılmış ve "Doğu Anadolu Eski Tunç Çağları Kültürleri ve Bunun Yayılışı" konulu bir bildiri sunmuştur. Arkadaşımız bize verdiği raporda kongre dolayısıyla yapılan gezilerin en ilginç olanının Nice şehrinin doğu ucundaki bir sahilde kurulan ve zamanımızdan 400.000 yıl önce fil avcılığı yapan insanların bıraktıkları eserleri kapsayan "Terra Amete" açık hava müzesi olduğunu belirtmektedir.

§ 1-7 Kasım 1976 tarihlerinde Bükreş'te UNESCO'nun himayesinde toplanan Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumunun Yakınçağ Komisyonu Kollokyumuna üyelerimizden Ord. Prof. Enver Ziya Karal, Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Dr. Âfet İnan ve muhabir üyelerimizden Bilâl N. Şimşir katılmışlardır. Arkadaşlarımızın yollukları Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Kurumunca verilmiş, Kurumumuz kendilerine zorunlu giderler için 95 şer dolar döviz karşılığını ödemiştir.

Başkanımız Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ın bu toplantı hakkında bize verdiği rapora göre, Yeniçağ Komisyonu bu komisyonun başkanı olan Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ın başkanlığında 2 Kasım'da toplanmıştır. Bu toplantı bir açış niteliğinde olmuştur. Karal yaptığı konuşmada delegeleri selamlamış, başarı dilekleriyle, toplantıyı düzenleyenlere teşekkür etmiştir. Aynı gün ikinci oturumda bildirilerin okunmasına başlanmıştır. İlk bildiri Türkiye'den bu Kollokyum'a katılan Ankara Hukuk Fakültesi doçentlerinden Halil Cin tarafından "1923 - 1933 Yılları Arasında Türkiye'de Toprak Düzeni" konusunda olmuştur. 3 Kasım toplantısında da üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan "1923 - 1933 Yılları arasında Türkiye'de Tarım Reformu üzerine Genel Düşünceler" konulu bir bildiri sunmuştur. 4 Kasım günü Braşov gezisine ayrılmış, 5 Kasım'da da 1919 - 1923 yılları arasındaki diplomatik ve politik belgelerin yayınlanması konusu üzerinde bildiriler dinlenmiştir. Burada muhabir üyelerimizden Bilâl Şimşir bir bildiri sunmuştur. Toplantılar sonunda 1919 - 1923 yılları arasında Güney - Doğu Avrupa memleketlerini ilgilendiren barış andlaşmaları ile bu andlaşmalarla ilgili diplomatik belgelerin iki cilt halinde bastırılması karara bağlanmıştır. Arkadaşımız toplantıların çok yararlı olduğunu, özellikle Türk delegelerinin tarımsal konularla belgelerin yayınlanması konusundaki bildirilerinin ilgi ile karşılandığını raporunda belirtmektedir.

KONFERANSLAR

Atatürk yıllık konferanslarının XV. dizisi bu yıl 24 Aralık 1976'da başlayarak 17 Haziran 1977'de sona ermek ve her 15 günde bir verilmek üzere 13 konferanstan oluşmuştur. Konferansların konuları ve tarihleri şöyledir:

24 Aralık 1976 Cuma: Bilâl N. Şimşir: *Cumhuriyetin İlanı*.

7 Ocak 1977 Cuma: Prof. Dr. Tahsin Özgüç: *Eski Önasya'nın Büyük Merkezi Kültepe-Kaniş'te Yeni Keşifler*.

21 Ocak 1977 Cuma: Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu: *Türkiye Trakyasında Eski Trakların Bazı Kültür Kalıntıları*.

4 Şubat 1977 Cuma: Rauf İnan: *Ziya Gökalp ve Atatürk'te Ulusal Eğitim*.

18 Şubat 1977 Cuma: Prof. Nusret Hızır: *Semiotik Bakımından Tarih Bilimi*.

4 Mart 1977 Cuma: Hıfzırrahman Raşit Öymen: *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti Döneminde Millî Eğitim Durumu*.

18 Mart 1977 Cuma: İbrahim Artuk: *Sultan Abdülmecid Zamanında Sikke Reformu*.

1 Nisan 1977 Cuma: Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver: *Tarihte Türk Büyükleri Resimlerinin Kaynakları*.

15 Nisan 1977 Cuma: İsmet Parmaksızoğlu: *Türk Egemenliği Döneminde Bağdad'ın Topografyası*.

29 Nisan 1977 Cuma: Prof. Dr. Mebrure Tosun: *Sumer Yazılı Metinlerinden Örnekler*.

13 Mayıs 1977 Cuma: Prof. Dr. Âfet İnan: *Birinci ve İkinci Sanayi Planları (1933 - 1936)*.

3 Haziran 1977 Cuma: Prof. Dr. U. Bahadır Alkım: *Samsun Bölgesinde Geliştirilmekte Olan Kazı ve Araştırmalar*.

17 Haziran 1977 Cuma: Prof. Dr. Nejat Göyünç: *Anımlarla Atatürk*

Atatürk konferansları dışında Kurumumuzca düzenlenen öteki konferanslar şunlardır:

§ 24 Mart 1976 Çarşamba günü Catania Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Sebastiana Lagona tarafından *Anadolu ve Roma* konulu Türkçe bir konferans.

§ 6 Nisan 1976'da Topaklı Kazıları üyesi Dr. Maria Trojani tarafından *Topaklı Kazıları* hakkında Türkçe bir konferans.

§ 9 Nisan 1976'da Prof. Nusret Hızır tarafından "Ünlü İngiliz Tarih Felsefecisi Arnold J. Toynbee hakkında bir konferans.

§ 12 Nisan 1976'da Berlin Alman Arkeoloji Enstitüsü Birinci Müdürü Prof. W. Strocka tarafından *Efes Kütüphanesi Restorasyonu Çalışmaları* konusunda Türkçe bir konferans.

§ İtalya'da Lucania bölgesi eski eserleri müdürü Prof. Dinu Adamesteanu tarafından 21 Nisan 1976 da *La Photographie aérienne et l'Archéologie* konusunda, 26 Nisan 1976'da da *La Présence de Colons de l'Asie Mineure dans la Lucanie* konulu Fransızca birer konferans.

VIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

VIII. Türk Tarih Kongresi 11-15 Ekim 1976 tarihlerinde Ankara'da toplanmıştır. Kongreye 82 si yabancı olmak üzere 246 delege katılmıştır. Ankara dışından katılan delegelere yolluk ve oturma giderleri olarak 2500 er lira ödenmiştir. Beş seksiyon halinde çalışan kongreye 314 bildiri önerilmiş ise de bunlardan gelmeyenler olmuş ve sonuç olarak kongreye 263 bildiri sunulmuştur.

11 Ekim 1976 Pazartesi günü saat 9'da kongre üyeleri Atatürk'ün Anıt - Kabrini ziyaret ederek saygı duruşunda bulunmuşlardır. Saat 10,30'da Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi büyük salonunda İstiklâl marşı ve Johannes Brahms'ın akademik tören üvertüründen sonra Cumhurbaşkanı Sayın Fahri Korum'ün bir konuşması ile kongre açılmıştır. Cumhurbaşkanından sonra Kurum ve Kongre Başkanı Ord. Prof. Enver Ziya Karal kongrelerimiz ve Kurum çalışmaları hakkında bir konuşma yapmış, daha sonra Genel Müdürümüz Uluğ İğdemir Kurum'un VII. Kongre'den bu yana beş yıllık çalışmalarını özetleyen raporunu okumuştur. Fakülte holünde açılan Kurum yayınları sergisinin gezilmesiyle öğleden önceki açılış töreni sona ermiştir.

Aynı gün saat 14,30'dan başlayarak 5 gün sabah ve öğleden sonra seksiyon çalışmaları sürmüştür.

13 Ekim Çarşamba günü saat 18'30-20'30 arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi tören salonunda Sayın Dışişleri Bakanı ve Bayan İhsan Sabri Çağlayangil kongre üyeleri onuruna bir kabul resmi düzenlediği gibi, 15 Ekim Cuma günü de Kurum binasında Kurumumuz tarafından bir kokteyl verilmiştir.

16 Ekim 1976 Cumartesi günü Acem Höyük'ü ve Sultan Hanını görmek üzere düzenlenen geziye kongre üyelerinden 85 kişi katılmıştır.

Kongreye katılan yabancı ve yerli delegeler kongrenin düzeninden ve gördükleri iyi kabulden son derece memnun kaldıklarını, gerek sözlü ve gerekse yazılı olarak Kurum'a bildirmişlerdir.

Kongreye sunulan bildirilerden gelenlerin basımına başlanmıştır. Bildirilerin resimleri ile birlikte üç cilt tutacağını sanmaktayız.

Kongrenin bütün harcamaları 570.419 lira tutmuştur. Bunun 307.500 lirası Ankara dışından bir bildiri ile kongreye katılan yerli ve yabancı 163 delegeye ödenen yolluklardır.

ANMA TÖRENLERİ

Kurumumuzun eski başkanlarından, Türk düşün adamı Yusuf Akçura'nın 100. doğum yılı dolayısıyla 25 Haziran 1976 Cuma günü Kurumumuzda bir anma töreni düzenlenmiş ve bu törende Başkanımız Ord. Prof. Enver Ziya Karal, üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu ve Dr. Hâmit Koşay birer konuşma yapmışlardır.

SALONUMUZDAN FAYDALANAN KURULUŞLARIN YAPTIKLARI
TOPLANTI, KONFERANS, SIMPOZYUM VE SEMİNERLER

§ 15-16 Ocak 1976 tarihlerinde Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesince düzenlenen *Yabancı Dillerin Türk Diline Çevrilmesi* Simpozyumu.

§ 24 Ocak 1976'da Ankara Mimarlar Odası Genel Kurul toplantısı.

§ 2-4 Şubat 1976 tarihlerinde Türk Klasik Çağ Araştırmaları Kurumunca düzenlenen *Çağdaş Uygarlık ve Klasik Kültür* konulu simpozyum.

§ 10 Şubat 1976'da UNESCO Türkiye Milli Komisyonunca düzenlenen *Tarih Boyunca Türkiye-Polonya Kültür İlişkileri* konferansı.

§ 16 Şubat 1976'da Türk-Japon Kadınları Dostluk ve Kültür Derneğince düzenlenen *XVIII. ve XIX. yüzyıllarda Türk Tasvir Sanatı* konferansı.

§ 21 Şubat 1976'da Halkevleri Genel Merkezince düzenlenen Halkevlerinin 44. kuruluş yılı toplantısı.

§ 13 Mart 1976'da Tüm Öğretim Üyeleri Derneği'nin birinci genel kurul toplantısı.

§ 9 Nisan 1976'da Siyasî İlimler Türk Derneğince düzenlenen *Kanun-i Esasinin 100. yılı* konferansı.

§ 13 Nisan 1976'da Tiyatro Araştırmaları Enstitüsünce düzenlenen *Tiyatro Öğretimi ve Eğitimi* Simpozyumu.

§ 27 Nisan 1976'da Türk-Hindistan Dostluk Kurumu'nun toplantısı.

§ 20 Mayıs 1976'da Türkiye - Hindistan Kültür Derneğince düzenlenen *Hind Tiyatrosu ve Dansı ve Bunların Asya Ülkelerine Etkisi* konulu konferans.

§ 20 Haziran 1976'da Manevî Cihazlanma Derneğince düzenlenen *Atatürk'ten Anılar* konulu konferans.

§ 23 Haziran 1976'da Orta Doğu Teknik Üniversitesince düzenlenen *Fotogrametrinin Mimariye Uygulanması* konulu konferans.

§ 24 Ekim 1976'da Manevî Cihazlanma Derneğince düzenlenen *Din, Dil, Sanat ve Kültür* konulu konferans.

§ 11-12 Ekim 1976 tarihlerinde Ankara Üniversitesince düzenlenen *Yüksek Öğretimde İngilizce* konulu seminer.

YENİ ÜYELER

23 Nisan 1976'da toplanan Genel Kurulca Kurumumuzun muhabir üyeliklerine Büyükelçi İsmail Soysal, Dışişleri Bakanlığı Daire Başkan yardımcılarında Bilâl N. Şimşir, Federal Almanya Cumhurbaşkanlığı Müsteşarı Dr. Ekkehard Eickhoff, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi doçentlerinden Dr. Erdoğan Merçil seçilmişlerdir. Yeni arkadaşlarımıza başarılar dileriz.

ARAMIZDAN AYRILAN ÜYELERİMİZ

Bu yıl içinde iki asıl üyemizle bir şeref üyemizi kaybetmek bahtsızlığımıza uğradık. 12 Haziran 1976'da asıl üyemiz Prof. Dr. Cengiz Orhonlu çok genç yaşında aramızdan ayrıldığı gibi, 1 Ekim 1976'da da asıl üyemiz Prof. Abdülkadir İnan'ı kaybettik.

Şeref üyelerinden Macar Bilimler Akademisi üyesi büyük Türk dostu ve büyük Türkolog Prof. Guyula Némethde 14 Aralık 1976'da Budapeşte'de hayata gözlerini kapadı. Anıları önünde saygı ile eğiliriz.

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARA YARDIM

§ Üyelerimizden Prof. Dr. Şehabettin Tekindağ hazırlamakta olduğu “Karaman Oğulları” adlı esere malzeme toplamak üzere Ortaçağ Kolunca önerilen ve Genel Kurulca onaylanan 10.000 liralık yardım ödeneğinden yararlanarak Konya, Karaman, Silifke, Mut ve Kayseri kitaplıklarında yazmalar üzerinde incelemeler yapmış ve bu araştırmaları için harcadığı 7.900 lirayı bu yıl içinde kapatmıştır.

§ Üyelerimizden Prof. Dr. Semavi Eyice’ye Silifke dolaylarında Myriokephalon savaş alanında incelemeler yapmak üzere Ortaçağ Kolunun kararı ve Genel Kurulun onayı ile 12.500 lira bilimsel araştırma yardımı yapılmıştır. Her iki arkadaşımızda araştırmalarının sonuçlarını birer raporla Kurumumuza vermişlerdir.

§ 7-12 Eylül 1976’da Münih’te toplanan İran Sanat ve Arkeolojisi Kongresine yolluğunu İstanbul Üniversitesinden alarak katılan üyelerimizden Prof. Dr. Afif Erzen’e Münih’te Eskiçağ Tarihi, Epigrafisi ve Önasya Arkeolojisi Enstitüsünde araştırma yapmak üzere 3760 lira yardım yapılmıştır.

AVRUPA KİTAPLIKLARINDA KATALOGLARA GEÇMEMİŞ
YAZMALARIN İNCELENMESİ

Orta ve Yeniçağ Kollarımızın önerisi ve Genel Kurul’un onayı ile bu yıl da Avrupa kitaplıklarında kataloglara geçmemiş yazmaları saptamak amacıyla görevlendirilen üyelerimizden Prof. Dr. Adnan Erzi, Prof. Dr. Ali Sevim, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı ve muhabir üyemiz Prof. Dr. Yaşar Yücel’e bu amaçla toplam olarak 58.852 lira yolluk ödenmiştir.

KURUMUMUZA YAPILAN MAL BAĞIŞLARI

§ İstanbul’da, Suadiye’de oturan baktriyoloji uzmanı Dr. Şevket Özbek ve eşi Suadiye’de sahibi buldukları bir apartman katını Kurumumuza bağışlamak istemişler, istek tarafımızdan olumlu karşılınca İstanbul Üçüncü Noterliğince düzenlenmiş bir vasiyetname ile ölüme bağlı olarak apartman katını Kurumumuza bağışlamışlardır.

§ İzmir Öğretmenleri Kooperatifi Çeşme’de yaptırmakta oldukları tatil sitesinin yanında, orada Kurumumuzun bir kazı yapması nedeni ile kazıevi ile bir müze binası yaptırmayı ve bunların tapularını Kurumumuz adına sicile geçirmeyi önermişler, bu öneri teşekkürle kabul edilmiştir.

TÜRK-İSLAM DEVRİ YAZITLARININ
YAYINLANMASI ÇALIŞMALARI

Türk-İslâm devri yazıtları üzerindeki çalışmalarını ile tanınan Fransa’nın Provence Üniversitesi Profesörlerinden Robert Mantran Kurumumuz kitaplığındaki Türk-İslâm devri yazıtlarını incelemek, bunlarla birlikte yurt içindeki ve dışındaki Türk-İslâm devri yazıtlarını bir Corpus halinde yayınlanması için bir proje hazırlamak üzere Ankara’ya çağırılmıştır. Prof. 17-24 Ekim 1976 tarihleri arasında kitaplığımızdaki yazıt estampajlarını incelemiş ve Fransa’ya döndükten sonra bunların yayınlanmasını sağlayacak bir projeyi hazırlayarak Kurumumuza göndermiştir. Proje incelenmek üzere Orta ve Yeniçağ Kollarına verilmiştir.

KURUMUMUZA YAPILAN ZİYARETLER VE ULUSLARARASI
KURUMLARIN TOPLANTILARI

§ 23 Ocak 1976'da Dışişleri Bakanlığı Akademisi öğrencileriyle Bakanlık ileri gelenlerinden 25 kişilik bir grup Kurumumuzu ziyaret ederek çalışmalarımız hakkında bilgi almışlardır

§ 24 Şubat 1976'da Yugoslavya Dışişleri Bakanının eşi, Dışişleri Bakanlığı görevlileriyle birlikte Kurumumuzu ziyaret ederek çalışmalarımız hakkında bilgi almıştır.

§ 16 Mart 1976'da aynı zamanda bir tarih profesörü olan ve bu tarihte Arjantin'in Ankara Büyükelçisi bulunan İspanyolca "Atatürk, Yeni Türkiye'nin Kurucusu" adlı eserin yazarı Jorge, G. Blanco Villalta Kurumumuzu ziyaret etmiştir.

§ Dışişleri Bakanlığının davetlisi olarak yurdumuzu ziyaret eden Bulgaristan Başbakanı T. Jivkov'un kızı ve Bulgaristan Kültür Bakanı Ludmilla Jivkov Dışişleri Bakanlığı görevlileriyle birlikte 4 Haziran 1976'da Kurumumuzu ziyaret ederek Kurumumuzun kuruluşu ve çalışmaları hakkında bilgi almıştır.

§ Dışişleri Bakanlığının davetlisi olarak memleketimize gelen şeref üyelerimizden Prof. Dr. Bernard Lewis onuruna 4 Haziran 1976'da Kurumumuzda çaylı bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda Kurum üeleriyle Dışişleri Bakanlığı yüksek görevlilerinden bazıları hazır bulunmuş ve çeşitli konular üzerinde görüşmeler yapılmıştır.

§ Hükümetin davetlisi olarak Ankara'ya gelen ve Atatürk hakkında bir eserin yazarı olan Mısır'da Dar-el Maarif Yayınevi Müdürü Hilmi Murad 6 Eylül 1976'da Kurumumuzu ziyaret ederek çalışmalarımız hakkında bilgi almıştır.

§ Üyesi bulunduğumuz Uluslararası Tarih Bilimleri Komitesinin (CISH) 13 kişilik Yönetim Kurulu Kurumumuzun davetlisi olarak 6-9 Eylül 1976 tarihleri arasında Ankara'ya gelmiş ve 6-7 Eylül tarihlerinde Kurumumuzun toplantı salonunda Büro toplantılarını yapmıştır. Büro 6 Eylül 1976 Pazartesi günü saat 10'da toplanmış, aynı gece şereflerine Kurumumuz tarafından Kent otelinde bir akşam yemeği verilmiştir. Başkanımız Ord. Prof. Enver Ziya Karal Büro toplantısında kısa bir konuşma yaparak misafirlerimize hoş geldiniz demiş ve Türkiye'de toplanmaya karar verdikleri için teşekkür etmiştir. Daha sonra Kurumumuzun asbaşkanlarından Komitenin Türkiye Milli Komitesi Başkanı Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal bu toplantının Türk Tarih Kurumu için taşıdığı önem üzerinde durarak Büro çalışmalarına başarılar dilemiştir.

Tarih Bilimleri Komitesi Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Karl Dietrich Erdmann ise açılış konuşmasında Türk Tarih Kurumuna hararetle teşekkür ettikten sonra Büronun çalışmaları hakkında Fransızca, İngilizce ve Almanca geniş bilgi vermiştir. Açılış töreninden sonra Büro kendi üeleriyle toplantısını sürdürmüştür. Yol ve otel giderleri kendileri tarafından ödenen Büro üyelerinden 10 kişinin 8 ve 9 Eylül otel giderleri ile Göreme ve Hacıbektaş Müzesini görmeleri için Kurumumuzca düzenlenen gezinin giderleri Kurumumuzca ödenmiştir. Misafirlerimiz gördükleri iyi kabulden ve geziden son derece memnun kalmışlar ve Kurumumuza defalarca teşekkür etmişlerdir.

§ Üyesi bulunduğumuz Uluslararası İkinci Dünya Savaşı Komitesinin 6 üyeden oluşan Yönetim Kurulu, Dışişleri Bakanlığımızın davetlisi olarak, 12 Eylül 1976'da Ankara'ya gelmiş ve 14 Eylül 1976 Salı günü Kurumumuzun toplantı salonunda Yönetim Kurulu toplantılarını yapmıştır.

13 Eylül Pazartesi günü Kurumumuzu ziyaret ederek bilgi alan Yönetim Kurulu üyelerine öğleden sonra Kurumumuz tarafından Anadolu Uygarlıkları Müzesi ile Kale gezdirilmiş, saat 18'de de onurlarına bir çay verilmiştir.

14 Eylül Salı günü yapılan Yönetim Kurulu toplantısında Başkan Henri Michel Başkanımız Enver Ziya Karal'a gösterilen kolaylık ve iyi kabulden dolayı teşekkür etmiştir. Başkanımız buna cevap vererek bu toplantının Kurumumuzda yapılmasından duyduğumuz sevinci belirtmiştir.

Yönetim Kurulu onuruna Sovyet Büyükelçiliğinde bir yemek verildiği gibi, Fransız Büyükelçiliğinde de bir kokteyl verilmiş, misafirler 16 Eylül Cuma günü Ankara'dan çok iyi izlenimlerle ayrılmışlardır. Komitenin yol giderleri kendileri tarafından, Ankara'daki otel ve yemek giderleri de Dışişleri Bakanlığınca ödenmiştir.

§ 16 Kasım 1976'da Millî Güvenlik Akademisi öğrenci ve öğretmenleri komutanları General Sedat İlhan'ın başkanlığında Kurumumuzu ziyaret etmişlerdir. Kendilerine istekleri üzerine Kurumumuzun kuruluş ve çalışma yöntemleri hakkında bilgi verilmiş, soruları karşılanmış ve birer yayın kataloğu ile "Cumhuriyetin Elliinci Yılında Türk Tarih Kurumu" adlı yapıtımız armağan edilmiştir.

§ Dışişleri Bakanlığının davetlisi olarak ve Arjantin'de Türk kültürünü tanıtmak amacıyla ilgili temaslar yapmak üzere yurdumuza gelen Arjantin'in Salvador Üniversitesi profesörlerinden İsmail Quilles 6 ve 10 Aralık 1976 günleri Kurumumuzu ziyaret etmiştir. Profesöre Dışişleri Bakanlığının isteği üzerine görevlilerimizden Yasemin Gökoğlu mihmandarlık ederek Ankara'da görülmeğe değer tarihsel yapıtlarla müzeler gezdirilmiştir.

§ Dışişleri Bakanlığının davetlisi olarak yurdumuza gelen İspanya'nın Madrid Otonam Üniversitesi Doğu ve Afrika Dilleri Enstitüsü Genelsekreteri Prof. José Barral 14 Aralık 1976 günü Kurumumuzu ziyaret ederek çalışmalarımız hakkında bilgi almış, Bakanlığın isteği ile Kurum görevlilerinden Yasemin Gökoğlu mihmandar verilmiş, Ankara ve İstanbul'da görülmeğe değer tarihsel eserlerle müzeleri gezmiştir. Profesörün Ankara'daki giderleri Kurumumuzca İstanbul'daki giderleri de Bakanlıkca karşılanmıştır.

ATATÜRK VE TÜRK DEVRİMİ ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

Atatürk ve Türk Devrimi Araştırma Merkezinin 1976 yılı çalışmalarını şöylece özetleyebiliriz:

1) 1976 yılında Atatürk ve Türk Devrimi ile ilgili 300 yapıt daha derlenerek kitap sayısı 3.462'ye çıkarılmıştır.

2) 1976 yılı sonuna kadar işlemi tamamlanarak sınıflandırılan ve dosyalarına giren kupür sayısı 61.752 yi bulmuştur. Geçen yıl bu sayı 59.673 idi.

- 3) Bu yıl yeniden Atatürk ve Türk Devrimi ile ilgili 30 tefrika derlenerek tefrika sayısı 585'e yükseltilmiştir.
- 4) Yıl içinde çeşitli dergilerden 75 makale daha derlenerek makale sayısı 398'i bulmuştur.
- 5) Yıl sonuna kadar 11.191 haber ve makale fişlenerek sınıflandırılmış ve dosyalarına konmuştur, Böylece haber ve makale fişlerinin sayısı 72.426'ya çıkmıştır.
- 6) Bağış ve satın alınma yoluyla bu yıl merkeze şu belgeler sağlanmıştır:
- a) Cevat Açıkalın'ın anıları.
  - b) Cami Baykurd'un "Son Osmanlı Afrikasında Çöl Hayatı" adlı anıları.
  - c) Cami Baykurd'un iki defter içinde anıları ve Piyer Loti'nin bir mektubu ve bazı belgeler.
  - ç) Bayan İclâl Danışmend'in elinde bulunan Sadrazam Tevfik Paşa arşivine ait 31 Mart Vakasıyla ilgili belgeler ve iki ciltlik Memleket Gazetesi koleksiyonu onbin liraya satın alınmıştır.
  - d) Bayan Benal Arıman'dan iki ciltlik Hizmet Gazetesi koleksiyonu ve babasına ait bazı mektup ve fotoğraflar.
  - e) Rahmetli Şükrü Kaya'nın Özel Kalem Müdürü Bay Nevzat Saner'den bazı belgeler.
  - f) Bayan Saadet Suncan'dan bazı belgeler.
- 7) Üyelerimizden Bayan Fakihe Öymen'le Prof. Hikmet Bayur'un anıları banda alınmıştır.
- 8) 1896 - 1938 yıllarına ait Kastamonu Gazetesinin koleksiyonu satın alınmıştır.

KİTAPLIK ÇALIŞMALARI

Kitaplığımızın 1976 yılı içindeki çalışmaları şöyledir:

Sağlanan Kitap ve Dergiler :

Yıl içinde 1062 si armağan, 215 i değişim, 547 si satın alınmak, 38'i de Kurum yayınlarından olmak üzere toplam 1862 cilt kitap ile 1176 sı armağan ve değişim, 414 ü satın alınmak suretiyle 1590 dergi, 1848 gazete, 2 yazma, 24 fotokopi ve bir mikrofilm sağlanmış ve bunların fişleri, demirbaş kayıtları yapılarak okuyucuların yararına sunulmuştur.

Arşiv İşleri :

Süheyl Ünver arşivinin sınıflandırılması tamamlanmış Tevfik Bıyıkoglu arşivinin dizini fişlenmiş, Enver Paşa arşivinin sınıflandırılmasına başlanmıştır.

Kitap Varlığımız :

1976 sonunda Kitaplığımızdaki kitap sayısı 68.552'ye, dergi sayısı 66.755'e, yazma sayısı 826'ya, fotokopi sayısı 164'e, mikrofilm sayısı 177'ye yükselmiştir.

Yıl içinde Kitaplığımızda 18.693 kitap, 5127 dergi, 442 gazete koleksiyonu olmak üzere 24.262 yapıt okunmuştur.

Cilt İşi:

Yıl içinde 1578 kitap, dergi ve harita ciltlenmiştir.

Değişim:

Kurum yayınlarıyla değişim yaptığımız dış ülkelerdeki bilim kurumlarıyla bilim adamlarının sayısı 254'e yükselmiştir. Geçen yıl bu sayı 244 idi.

Parasız Yayın Dağıtımı ve Kitap Yardımı:

Bu yıl Kurumca yayınlanan kitap ve Belletenlerimiz 36 asıl, 23 muhabir, 4 şeref üyemizle 75 müze ve bilim kurumu kitaplıklarına, 34 makama ve 80 kişiye parasız olarak verilmiştir. Böylece parasız dağıtım sayımız 262'ye yükselmiştir.

Kitaplık Komisyonu:

Kitaplık Komisyonu gereksinme duyuldukça toplanarak alınacak kitaplar hakkında gerekli kararları almıştır.

KAZILAR

Eskiçağ Kolunca verilen kararlara uyularak bu yıl da, Alacahöyük, Perge, Kültepe, Maşat Höyük, Konya Karahöyüğü, Bayraklı, Erythrai, Çavuştepe, Toprak Kale, Achemhöyük, Tepebağlar, İkiştepe kazılarına devam edilmiş, üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu Trakya ve Marmara bölgesinde prehistorik araştırmalar yapmıştır.

Bu yılki kazılar hakkında kazı kurulları başkanlarından aldığımız raporları olduğu gibi sunuyoruz:

1 — *Alacahöyük'te 1976 Kazı Çalışmaları:*

Alacahöyük'te 1976 mevsimi kazı çalışmaları 1. 9. 1976 gününden 5. 10. 1976 gününe değin aralıksız olarak sürdürülmüştür.

Kazı Heyeti:

Dr. Hâmit Zübeyr Koşay'ın başkanlığında Arkeolog Mimar Mahmut Akok, Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Mümessili, Arkeolog Mustafa Yüksek, Foto uzmanı Selahattin Öztartan, Anadolu Medeniyetleri Müzesi hesap uzmanı Ahmet Bekçi ve Restoratör Süleyman Yalçın'dan kurulmuştur.

Kazı heyetine, 12. 9. 1976 gününden sonra Kıbrıs Federe Devleti Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğünden Arkeolog Tuncer Bağışgan ve Sanat Tarihçisi Hüseyin Aygün adlı eleman da katılarak, kazıların yararlı yürütmesinde yardımları oldu.

Alacahöyük'te 1976 mevsimi çalışmaları, kazılar, restorasyon ve alanların tanzimi işi olarak programlandığına göre yürütülmüştür.

Kazılar:

Heyetimiz Alacahöyükteki kazı çalışma ve araştırmalarını, bugüne kadar kazılmamış alanlarda devam etmeği programlamış olduğundan, kazılar bu mevsim iki ayrı alanda sürdürülmüştür. Bunlardan biri kuzey yönde ve 1973-75 yıllarında

kazılan alanın güney ve batı yönünde XXXII/42-44 ve XXIX-XXX/42-44 kareleri içinde genişlemek ve belirgin bir seviyeye kadar derinleşmek suretiyle devam edilmiştir. Bu kazı alanlarının her tarafından Firig Çağı yerleşmesi mimarî kalıntıları katına ulaşılmış ve elde edilen her çeşit arkeolojik kültür malzemesi bilimsel metot ve görüş ile gerekli değerlendirmeye tâbi tutulmuştur.

İkinci bölüm kazı yeri de, 1966 yılında kazılan XXXII/58, XXXIV/60, XXXVI/62 karelerine rastlayan alan ile, 1973-74 yıllarında kazılan ve XL-XLII/58-64 kareleri içinde bulunan alanların arasına rastlamakta ve XL/60-62 karesi içinde bulunmaktadır.

Bu kazı âlemindeki derinleşmelerde, Hitit Yapı katlarına ulaşılmış ve elde edilen arkeolojik maddî kültür belgeleri bilimsel yönden heyetimizce gerekli değerlendirilmeye tâbi kılınmıştır.

Restorasyon ve Alan Tanzim İşleri :

1976 yılı çalışma mevsiminde restorasyon işleri de, iki ayrı bölümde sürdürülmüştür. Bir kısım restorasyon işleri; Hitit Büyük İmparatorluk çağı, Büyük Mabet - Sarayı doğu - kuzey yönünde ve Aditon bölmelerine yakın kısımlarda, temel sıralarına evvelce rastlanan duvarların ihyası şeklinde yapıldığı gibi, kısmen yıkılan duvarların onarımı da, ele alınmıştır.

İkinci restorasyon çalışmaları da, Hitit Çağı şehir surlarından olan, Poternli Kapı adıyla tanılan, Tarihî Şehrin Batı kapısı kalıntıları üzerinde yürütülmüştür. Şehir kapısı giriş ve geçitlerini koruyan, sandık duvar çatıklı kalın ve geniş iki burçdan batı yöne düşen parçası üzerinde yeniden bazı yükseltmeler yapılmış ve kapı ve geçitlerine ait çatık duvarları aslı bünyesine yakın biçimde kısmen ihya edilerek, anlamlı duruma getirilmiştir.

Höyükte Arkeolojik Alanların Tanzimi

1935 yılından beri devam eden kazılarıyla Alacahöyük'te açıklığa kavuşturulan arkeolojik geçitler arasında, bilhassa yerinde yaşatılan çeşitli tarihî çağlara ait mimarî kalıntılar, Orta Anadolu'nun bu tarih varlığını yerinde görmek ve tanımak isteyenlerce höyük, belli bir ziyaret yeri durumuna girmiştir.

Bu ilgiyi anlamlı kılmak ve ziyareti kolaylaştırmak amacıyla, çalışmalarımız sırasında, kazı alanlarının temizlenme ve tanzimine önem verildiği gibi, kazı yer ve katlarını işaretleyen açıklayıcı yeni levhalar konuldu. Gezi yol ve geçitleri düzenlendi.

Höyüğün orta kısmına rastlayan bir alana, kazı alanlarını toplu görmek ve geniş bir görüşle fotoğraflar çekmek üzere 8.50 metre yükseklikte, geniş bir gezinti yeri olan ağaçtan ve geçici olarak bir kule de yapıldı ve işletmeye açıldı.

Dr. HÂMİT ZÜBEYR KOŞAY

ARKEOLOG MAHMUT AKOK

2 — Perge Kazısı 1976 Çalışmaları :

Türk Tarih Kurumu, Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi adlarına yürütülen 1976 yılı Perge Kazısı, 13 Eylül'den 21 Ekim'e dek sürmüştür. Türkiye Turing ve Otomobil

Kurumu ile Uluslararası Side Dostları Vakfı da maddî olanaklarla kazıları desteklemiştirlerdir. Başkanlığında yapılan kazıya Doç. Dr. Somay Onurkan, Başkan Yardımcısı olarak Asistan Halûk Abbasoğlu, Arkeolog - Mimar Ülkü İzmirilgil, Topograf Adnan Şakar, Fotoğraf uzmanı Aziz Albek, Asistan Ahmet Vedat Çelgin, Sekreter Münire Ergin, Arkeolog Füsün Arman, Arkeolog Akın Aksoy, Arkeolog Semra Sarıbekiroğlu, Arkeolog - Restoratör Sait Başaran, Arkeoloji öğrencilerinden Mustafa Baysal, Celâl Kolay, Esrâ Nevşehirli Nurhan Özgenler, A. Sevin Vallon, Haşim Yıldız katılmışlardır. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Antalya Müzesi Asistanlarından İsmail Akan Atillâ tarafından temsil edilmiştir.

I. Geç Dönem Kapısı ile yuvarlak kuleli Hellenistik Dönem Kapısı arasındaki alanın güneybatısında geçen yıl kazısına başlanan Nymphaeum'da (F4) çalışmalar sürdürülmüştür.

Kazı sonunda yapının planı elde edilmiştir. Dıştan dışa uzunluğu 22.68 m., genişliği 3.90 m. ve derinliği 0.78 m. olan büyük havuzun arkasında iki katlı bir sütun mimarlığı, düzenli büyük kireçtaşı bloklarla harçsız olarak örülmüş çeşme duvarının önünde yükselmektedir. Aşağıda duvarda dört dikdörtgen bir de yarım daire şeklinde, içinden suların aktığı nişler bulunmaktadır. İki katlı sütun mimarlığı hemen yanında bulunan daha önce meydana çıkarılmış olan Septimius Severus çeşmesininine (F 2) benzer. Bu iki yapının fasadları birbirinin bakışığı şeklindedir. Hatta kırık alınlığın kabartma süsleri de birbirine çok benzer. Öne çıkan alınlık köşelerinin cephelerinde istridye kabuğundan borazan çalan sakallı Tritonlar, iç tarafa bakan kısımlarında Helios ve Selene, alınlığın sağ yarısında Aphrodite rahibesi, Dionysos (bu figür Septimius Severus çeşmesinde yoktur), Aphrodite ve Eros, sol yarısında Artemis, üç Kharitler ve bir Eros betimlenmiştir. İki çeşmenin bağlantısını ancak gelecek yıl yapılacak kazılar açıklayacaktır.

Antika kaçakçılarının daha kazı sırasında kabartma figürlerin başlarını kaçırma teşebbüsleri bizi alınlık kabartmalarını derhal Antalya Müzesine nakletmeğe zorladı. Müzenin açık hava seksiyonunda alınlığı yeniden kurduk.

II. Sütunlu ana caddenin (J) Kazısı: Geçen yıl uğraştığımız 88 inci postamentten başlayarak bu yıl portikten 18 m. daha açarak 103 ücü postamente ulaştık, yolun da 90 metrelik bir kısmı ile ortadaki kanalın 18 metrelik bir kısmı açıldı. Bu bölümde moloz yığınının bir hayli yüksek olması çalışmaların süratli ilerlemesini engelledi.

III. Geçen yıl kazısına başladığımız agora'nın kuzeyindeki caddenin (J2) kazısına devam edildi. Geçen yıl varılan 7 nci sütun postamentden başlayarak caddenin 27 metrelik bir bölümü açılarak 18 nci sütun postamentine ulaşıldı. Attika-Ion düzenindeki sütun kaideleri in situ ve çoğunlukla çok iyi durumda bulundu. Üç sütun gövdesi üzerinde çizilerek yapılmış spor sahneleri ve yazılar bulunmaktadır.

IV. Heykeltraşlık buluntuları arasında Nymphaeum'da (F4) bulunmuş çıplak bir erkek torsosu, Nike heykeline ilişkin gövdenin üst kısmı, sütunlu cadde (J) hemen hemen tam bir şekilde ele geçmiş olan Artemis başı zikre değer. Ayrıca sütunlu caddede küçük buluntu özellikle sikke ve metal kap parçaları ve keramik de çok zengindir.

V. Topografik Çalışmalar:

1. Kentin yol sistemi araştırmalarına devam edildi. Sütunlu ana caddenin batısında kalan kent bölümünün sokakları ve parselleri saptandı.

2. Surlar üzerinde çalışıldı. Kentin genişlemesi ile ilgili olarak Hellenistik sur duvarının bir bölümü ortadan kaldırılmıştı. Bu yıl yapılan sondajlarla eski surun bu bölümünü saptamak mümkün oldu.

VI. Kazı sonunda Nyphaeum (F₄) ve sütunlu caddelerde (J ve J₂) düzenlemeler yapıldı. Kazı sırasında kırık kırığa eklenebilen mimarlık parçaları dağılımları ve kaybolmaları önlenmek amacıyla yapııştırılarak onarıldı.

Prof. Dr. JALE İNAN

3 — *Kültepe Kazıları 1976 rapor :*

Bu seneki Kültepe - Kaniş kazılarını, Başkanlığımızda Doç. Dr. Kutlu Emre, arkeolog Dr. Hayat Erkanal, arkeolog Hamdi Kodan, temsilci arkeolog Hayri Özeski, desinatör Cengiz Erol, fotoğraf Selâhattin Öztartan, restoratör A. Çulha'dan olan heyet yürüttü. Eski Önasya ülkelerinin parlak merkezlerinden biri olan Kültepe - Kaniş Anadolu'nun eski dünyanın uygar ülkeleri arasında yerini aldığı kanıtlayan müstesna şehirlerden biri olma vasfını bugün de korumaktadır.

Çalışma planımıza göre, kazıların ağırlık noktası Tepe, özellikle, sitadeldeki merkezi saray teşkil ediyordu. Bu anıtsal yapının doğu yönündeki dış duvarı ve iç bölümleri üstünde çalışıldı. Bu kesimde, tahribatın fazlalığına rağmen, plan tesbitinde güçlük çekilmedi. Sitadelin bu yüksek kısmında Demir Çağı ve Eski Tunç Çağı yapı katları çok yüksekte korunmuştur. E. T. Ç.'nin son ve orta safhaları sarayın inşası sırasında kaldırılmış, ancak, eski safha yapıları yerinde kalmıştır. Bu yapıların teknik ve boyutları sitadelin bu çağda da, diğer kısımlarda olduğu gibi, büyük yapılarla kaplı olduğunu göstermektedir. Bu yapılar sarayın tabanı için sağlam bir zemin meydana getirmişlerdir. I. Şamsi - Adad ile çağdaş olan bu saray, Anadolu beylerinin de Eski Babil modasına uygun anıtsal saraylarda oturduklarını ispatlamaktadır. Saray, henüz, kazısı tamamlanmamış olmasına rağmen, 13.000 m²lik bir alanı kaplamaktadır. Alacahöyük mabedinin 5.000 m²lik bir alana oturduğu düşünülürse, aradaki ölçü farkı kendiliğinden ortaya çıkar.

Demir Devrinin eski üslûbuna giren ve stilize ağaç ve geyik motifleri ile süslenen Kraterlerin ilginç örnekleri bulundu.

Karum alanının kuzey kesiminde, Adad - zululi ve Lakipum arşivlerinin güneybatısında, Ib ve II yapı katlarında çalışıldı. Ib katının özel bir evinde iyi korunmuş fırın, ocak, silo ve kilere rastlandı. Bu ev II yapı katını tahrip etmiş olmasına rağmen, II katın büyük evlerini tamamı ile düşürememiş, esaslı kısımlarının günümüze intikaline mani olamamıştır. Bu binaların enkazında çivi yazılı tabletlere, silindir mühür baskılı zarf parçalarına ve diğer küçük eserlere, bol miktarda rastlanmıştır. Kültepe, bu çivi yazılı belgeleri ile, bugün de Anadolu'nun çivi yazılı arşivlerini saklayan üç büyük merkezden biri olma vasfını korumaktadır. Bunun Eski Anadolu tarihini ve onun Eski Önasya ülkeleri arasındaki mevkiini öğretme bakımından sahip olduğu hazinenin anlamı, ancak, bu belgeler yayınlandıktan sonra anlaşılabilir.

Arkeoloji eserlerine gelince, onların da Anadolu sanatının fecrini teşkil ettiğini ispatlayan yüzlerce örneği, Devlet Müzelerinin vitrin ve depolarını doldurmaktadır.

Kazılar, uygulanmakta olan projeye göre 1977 yılında da sürdürülecektir.

TAHSİN ÖZGÜÇ

4 — *Maşat Kazıları 1976 Raporu:*

Bu seneki Maşat Kazıları, başkanlığında Doç. Dr. Kutlu Emre, Dr. Hayat Erkanal, arkeolog H. Kodan, temsilci H. Özeski, desinatör C. Erol, fotoğraf S. Öztartan ve restoratör A. Çulha'dan oluşan kazı heyeti tarafından yürütüldü. Çalışma programına göre, kazıların mihrakını yine saray teşkil etmiştir. M. Ö. 1400 yıllarına ait olan ve şiddetli bir yangınla tahrip olunan sarayın güneye bakan kısmında sütunlu galerinin yeni direk taşları, sağlam durumda, ve in-situ olarak elimize geçti. Saray avlusunun doğu yönünden başka, kuzeye bakan kısmında da taş direkli ikinci bir galerinin varlığı görüldü. Böylece, Boğazköy mabetlerinin paralelini Maşat'da da görmek mümkün oldu. Sarayın kuzey cephesinden Höyük'ün merkezine doğru yapılan kazılarda, çeşitli boyutlarda yeni odalar açığa çıkarıldı. Ara duvarları çok ince olan ve yan - yana dizilen bu odaların belirli eşyanın saklanması yaradığından şüphe edilemez. Buradaki duvarların yüksekliği 3 m.'yi bulmaktadır. Bu odalarda da Hititçe tablet bulunmuştur.

Sarayın üstünde ve onu yer - yer tahrip eden iki Hitit yapı katı mevcuttur. Bunlardan eski olanının büyük bir yapıya ait olduğu anlaşılmaktadır. Sonuncu katı mütevazî ikametgâhlar oluşturmaktadır. Bunlarda bulunan seramik ve kol biçimli kap; Hitit İmparatorluk çağı repertuarı için öğretici örneklerdir. Hem sarayda, hem de bu yapılarda yalnız hiyeroglifli bulleler bulunmuştur. Bunlar arasında en önemlisi son yapı katında bulunmuş olan Büyük Kral Şuppiliuma'nın mühür baskısıdır. Çok büyük olan bu bina da yakılmış olup, doğrudan doğruya, sarayın üstüne kurulmuştur. Görülüyor ki Maşat, Boğazköy dışında ikinci Hitit arşivinin bulunduğu bir merkezdir. Bu keşif Hititologların yıllardanberi beklediklerini gerçekleştirmiş bulunmaktadır. Mektupların çoğu Boğazköy'de oturan Büyük Kral tarafından gönderilmiş veya ona yazılmıştır. İki merkez arasında kuvvetli ve tarihi anlamı büyük bir trafik vardır. Biz bu sarayın Tuthaliya zamanında, Hattuşaş'dan önce *Gaşgalar* tarafından tahrip edilmiş olduğuna inanıyoruz. Bu belgelerin Hitit tarihinin bir bölümünün aydınlanmasına katkılarda bulunacağıının anlaşılması önemli bir kazançtır. *Bütün bunların yanında, gözden uzak tutulmaması gereken en önemli nokta, Hattuşaş dışında da bir Hitit arşivinin uzmanlarımız tarafından keşfedilmiş olmasıdır.* Son senelerde, İtalyanlar Suriye'de büyük keşiflerde bulundular, âdeta bir çığır açtılar. Maşat'da Anadolu tarihi ve filolojisi için anlamı ve değeri küçümsenemeyecek vesikaları ortaya koyarken, Boğazköyü de yalnızlıktan kurtardı. Çivi yazılı tabletlerden ve hiyeroglifli bullalardan oluşan bu zengin koleksiyon, meslekdaşım Ord. Prof. Dr. Sedat Alp tarafından yayınlanacaktır

Üç yapı katı halinde karşımıza çıkan Demir Devrinin taş temelli, 3-4 odalı küçük evleri, Anadolu'daki çağdaşlarının teknik ve planındadır. Son yapı katının boya ile nakışlı seramiğini karakterlendiren insan ve hayvan karışımı yaratıklar, Kuzey Anadolu'ya has olup, Alishar, Kültepe ve Boğazköy gibi merkezlerin seramik

reperituarına da etkili olmuştur. Eski yapı katlarına ait olan seramik Orta Anadolu'da bilinenlerden farklı değildir.

1976 yılında Maşat kazıları, yani, arşivli sarayın açığa çıkarılması, yalnız Türk Tarih Kurumu'nun ayırdığı ödenekle mümkün olmuştur.

Bu büyük tarihî merkezin kazısına 1977 yılında da devam edilecektir.

TAHSİN ÖZGÜÇ

5 — *Konya Karahöyüğü 1976 Çalışmaları :*

Türk Tarih Kurumu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi ve Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yapılmakta olan Konya Karahöyük kazısı 1976 yılında 8 Haziran 1976 ile 27 Temmuz 1976 tarihleri arasında sürdürülmüştür.

Başkanlığım altında yürütülmekte olan kazıda Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Hititoloji Doçenti Dr. Yaşar Coşkun, Arkeolog Neriman Tezcan, Türk Tarih Kurumundan Hititolog Burhan Balcıoğlu ve Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi öğrencilerinden Sedat Erkut, Erdal Işık, Cem Karasu ve Japon uyruklu araştırma öğrencisi Sachiro Ohmura çalışmışlardır. Ayrıca Türk Tarih Kurumu'ndan Bay Hasan Güven yapıştırılan kapların alçı ile tamamlanmasında faydalı olmuştur.

Kazımızda Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünü komiser olarak Konya Müzesinden Arkeolog Bay Osman Ermişler temsil etmiştir.

Her yıl artmaya devam eden işçi ücretleri 1976 daki çalışmalarımızın sınırlı kalmasında etkili olmuştur. 1976 yılında Karahöyük'te Höyüğün kuzey batı kısmında U çukurunda kazı yapılmıştır. Tarafımızdan Höyüğün bu kısmının kazı için seçilmesinin nedeni daha önceki yıllarda T çukurunda yaptığımız kazılarda meydana çıkardığımız büyük yapının batısındaki caddenin bu doğrultuda devam etmesi idi. Bazı kısımlarında eni 3 metreyi geçen bu caddeyi 1976 yılında T çukurunda kısa bir süre sonradan açtığımız U çukuru doğrultusunda izledik. Fakat maalesef cadde kısa bir süre sonra kesildi. Önemli bir yapı doğrultusunda devam ettiğini düşündüğümüz bu caddeyi U çukurunda bulmaya çalıştı isek de bunda başarılı olamadık. 1976 yılında I. katını kazdığımız U çukurunda kuzey - batı ile güney-doğu doğrultusunda devam etmesi gereken ve henüz meydana çıkaramadığımız iki paralel cadde ya da sokak arasında özel yapılara rastladık. Bu alanda 20 kadar oda meydana çıkardık. Sırt sırta inşa edilmiş ve çoğu kez birkaçar odadan oluşan bu yapılar özel ikametgâh olarak kullanılmışlardır.

Çukurun kuzey batı kısmında meydana çıkardığımız bir odanın içinde elde edilen buluntulara göre bir madenî aletler işleme atelyesi olduğu anlaşılmaktadır. Aletler arasında kesme, delme ve saplamaya yaramış olan aletler önemli bir yer almaktadır. Karahöyük'te şimdiye kadar hiç bir yerde bu kadar çok sayıda madenî alete bir arada rastlamadık.

1976 yılında U çukurunda elde ettiğimiz diğer önemli buluntular arasında bir kap kapatması üzerine basılmış olan dikdörtgen biçiminde bir damga mührünün baskısı anılabılır. Mühür alanında ikili bir helozon motifi üzerinde çift başlı bir kartal görülmektedir. Kartalın saçları ile ikili helezonun iki ucu bağlantılıdır. Mührün orijinali Karahöyük Gliptik sanatının önemli eserlerinden biri idi.

SEDAT ALP

6 — 1976 Bayraklı ve Erythrai Kazıları :

Bayraklı kazıları 1976 yılı Temmuz ve Ağustos ayları boyunca Türk Tarih Kurumu, Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü ve DTC Fakültesi adına sürdürülmüş, 28 Eylül - 8 Ekim tarihleri arasında da buluntular üzerinde çalışılmıştır.

Bu yıl beşinci yüzyıl katları kaldırılarak 6. yüzyıl katına inilmiş, tapınağın güney batısında 4. ve 5. yüzyıl yolunun iki tarafındaki alanlar da araştırma alanı içine alınmış ve burada dördüncü yüzyıl evlerinin gün ışığına çıkarılmasına başlanmıştır.

1977 yılında, bir yıl önce yeniden açılmış alanlar içinde aşağılara doğru inilmeye devam edilecek ayrıca 2 ay süre ile buluntular üzerinde çalışılacaktır.

Buluntular arasında bol miktarda 6. yüzyıl siyah figürlü vazolar ve oryantizan seramik elde edilmiştir.

Kültür Bakanlığının ödenekleri kısması sonucu olarak Erythrai çalışmalarına 1976 yılında ara vermek zorunluğunda kalmıştır.

ORD. PROF. DR. EKREM AKURGAL

7 — Çavuştepe Kazısı 1976 Çalışmaları :

Türk Tarih Kurumu, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Van Bölgesi Tarih ve Arkeoloji Araştırmaları Merkezi adına yürütülen Çavuştepe kazısı 1976 yılında Temmuz başından, Ağustosun ilk haftasına değin devam etmiştir.

Çavuştepe kazısı, Prof. Dr. Afif Erzen'in başkanlığında, Prof. Dr. Adnan Pekman, Dr. Mehmet Özsait, Dr. Veli Sevin, Dr. M. Ali Dinçol, Doktorant Oktay Belli, konservatör - arkeolog Sait Başaran, desinatör Savaş Harmankaya, harita mühendisi Selâhattin Özülker, Doktorant İsmail Kaygusuz, Eski Ön Asya Kültürleri Kürsüsü öğrencisi Osman Erkurt ve Kültür Bakanlığı temsilcisi filolog Ersin Kavaklı'dan meydana gelen bir bilim kurulu tarafından yürütülmüştür.

Çavuştepe'de 1976 kazı döneminde aşağıdaki alanlarda kazı ve sondajlar yapılmış ve çok önemli sonuçlara varılmıştır:

- I. Potern (?)
- II. Büyük Erzak Deposu (Pithoslu mekânlar)
- III. Büyük Erzak Deposu ile Uçkale Arasındaki Sondajlar
- IV. Yukarı Kale

I. *Potern* (?): Kalenin kuzey-batı eteklerinde, sarayın kuzey kesiminde yer alan büyük kaya yarıntısının fonksiyonunu meydana çıkarmak üzere araştırmaya girişildi. Kaya yarıntısının düzgün bir işçilik gösteren batı uç kesiminde 6.50 m derinliğe inilmiş ve geçen kazı dönemlerinde saptanmış olan kaya basamaklarının doğuya doğru düzenli bir şekilde indiği görülmüştür. Açılan dar bir alanda, önceki raporlarımızda sözünü ettiğimiz istilâ tabakası tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkarılmıştır.

II. *Büyük Erzak Deposu*: Kalenin yaklaşık olarak orta kısmında yer alan depo binasındaki çalışmalar sonuçlandırılmıştır. Urartu kalelerinde şimdiye değin meydana çıkarılmış depoların en büyüklerinden biri olan mekânın boyutları 23.50×16.00 m.'dir. M. Ö. 7. yüzyıldaki tadilatın sonra, araya 1.50 m kalınlığında, taş temelli bir duvar çekilerek 23.00×700 m ölçülerinde iki mekânda bölünmüştür. Tüm pithos sayısı ise 100'ü bulmaktadır.

III. *Büyük Erzak Deposu ile Uçkale arasındaki Sondajlar*: Çavuştepe'nin fazla araştırılmamış bu kesiminde bu yıl üç sondaj daha yapılmıştır. Kazılar sonucunda, bu alanda birbirleriyle bağıntılı çeşitli yapı komplekslerinin varlığı saptanmıştır ki, bunlar muhtemelen kale içi atelyelerin büyük bir bölümünü meydana getirmektedir. Bizi bu kanyaya götüren neden, mekânlar içinde elde ettiğimiz buluntu topluluklarıdır (ağırşaklar, kemik dokuma aletleri, iğneler ve bizler).

IV. *Yukarı Kale*: Aşağı kalenin doğusunda yer alan, tahkimli bir yol ve boyunla uçkale önü M. Ö. 7. yüzyıl yapılarına bağlanmış bulunan yukarı kale, bu dönem esaslı bir şekilde ele alınmış ve kuzeyden güneye doğru 4.00×4.00 m boyutlarında 7 sondaj çukuru açılmıştır. Bu sondajların tümünde Urartu katının üstünde, Ortaçağ'ın sonlarına ait olduğu anlaşılan bir yerleşmeyi gösteren, basit taş duvarlı kalıntılar saptanmıştır. Ayrıca kalenin orta kısmına rastlayan alanda ise, dıştan 12.50×12.50 m. içten ise 4.50×4.50 m. boyutlarında, 3.50 m kalınlığındaki duvarlara sahip, kare planlı tipik bir Urartu tapınak *cella'sı* ortaya çıkarılmıştır. Aşağı kaledeki *İrmuşini* tapınağı ithaf yazıtında, ayrıca bir *Haldi* kutsal yerinden söz edildiğine göre, bu *cella'nın* tanrı *Haldi'ye* ait olması çok muhtemeldir.

Bunlardan başka, Çavuştepe Uçkale önü kazı alanındaki M. Ö. 7. yüzyıl Urartu mimarisinin yayın çalışmalarıyla ilgili olarak, bu kesimin çeşitli yerlerinde küçük çapta araştırma sondajları yapılmıştır.

Ayrıca, konservatör - arkeolog Sait Başaran, aşağı keladaki *İrmuşini* tapınağının eksik bazalt bloklarını aslına uygun bir biçimde tamamlayarak, ileriki yıllarda yapımı planlanan restorasyon yönünde önemli sayılabilecek bir adımın atılmasını sağlamıştır.

PROF. DR. AFİF ERZEN

8 — Toprakkale 1976 Çalışmaları :

On beş yıllık bir aradan sonra, 1976 yılı Ağustos ayı içinde Toprakkale'de yeniden kazı ve araştırmalara başlanılmıştır. Kazılar Türk Tarih Kurumu, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Van Bölgesi Tarih ve Arkeoloji Araştırmaları Merkezi adına yürütülmüştür.

Bilim kurulu, Prof. Dr. Afif Erzen'in başkanlığında, Prof. Dr. Adnan Pekman, Dr. Mehmet Özsait, Dr. Veli Sevin, Doktorant Oktay Belli, konservatör - arkeolog Sait Başaran, harita mühendisi Selâhattin Özülker, Doktorant İsmail Kaygusuz, Eski Ön Asya Kültürleri kürsüsü öğrencisi Osman Erkut ve Kültür Bakanlığı temsilcisi filolog Ersin Kavaklı'dan meydana gelmekteydi.

Bu yıl Toprakkale'de bir taraftan hazırlık çalışmalarımız sürdürülmüş, öte taraftan da bazı sondajlar yapılmıştır.

Hazırlık çalışması olarak Captain Emilius Clayton tarafından yapılmış olan çok şematik kroki yetersiz görüldüğü için, harita mühendisi Selâhattin Özüiker'e kalenin yeni bir topografik planı yaptırılmış ve önceki kazılarda saptanmış olan mimarlık eserleri bu plan üzerine geçirilmiştir. Ayrıca, içine basamaklı bir yol ile inilebilen ve sarnıç olarak nitelendirilen, kayaya oyulmuş yapının planı yaptırılarak ilginç sonuçlar alınmıştır. Bundan başka, bizden önceki hâfirlerin ilgisini çekmemiş olan *Haldi* tapınağının kuzey - doğusundaki tepecikte kazıya başlanmış ve çok ilgi çekici bir kaya mimarisi (büyük bir teras, anakayaya oyulmuş mekânlar) meydana çıkarılmıştır.

Gelecek yıl bu kazı devam ettirilecek ve ayrıca saray olarak tanımlanan büyük kerpiç kitlenin kesin bir şekilde açıklanmasına çalışılacaktır.

PROF. DR. AFİF ERZEN

9 — 1976 yılı *Acemhöyük Kazıları* :

Acemhöyük kazılarına 1976 yılında da Türk Tarih Kurumu, Ankara Üniversitesi ve Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına devam edilmiştir. Başkanlığımızdaki heyet, Dr. Aykut Çınaroğlu, Dr. Uğur Silistreli, Kültür Bakanlığı Temsilcisi Arkeolog Erol Faydalı, Desinatör Cengiz Erol, Fotoğraf Salahattin Öztartan, Restoratör İsmail Fidan'dan kurulu idi. Hüzmüş Şaylıman, Fatma Karacaoğlu ve Hakkı İnal stajyer öğrenci olarak kazıya katıldılar.

Bu yıl kazı üç alanda yürütüldü.

1. Hatipler Tepesindeki sarayın temizlik işlerine devam edildi ve her odanın seramiği tasnif edilerek çizim işleri tamamlandı.

2. Kuzey - batı ocağında, satıhta görülen yanmış kerpiç kalıntılarının ait olduğu binayı açığa çıkarmak maksadiyle yeni bir ocağın kazısına başlandı. Satıhtan itibaren 30 cm. derinlikten başlamak üzere üç yapı katı incelendi. Birinci katın kısmen korunmuş duvarlarının taş temellerinde daha eski yapılardan derlenmiş taşlar kullanılmıştır. Bu yapılara bağlı seramik, Acemhöyük'ün Assur Ticaret Kolonileri devrine aittir.

İkinci katın binaları da toplama taşlar, yanmış binalardan alınmış cürufklar ve kerpiçlerle inşa edilmiştir. Bu tür yapılardan birinin duvarları yüksek korunmuş iç-içe iki odalı kısmı açığa çıkarılmıştır.

Üçüncü kat, iki geç katın yapıları için sökülmiş olan taşları ve cürufkları sebebiyle tahrip olmuş, kalan duvarın karakterine ve geçirdiği şiddetli yangına göre, saraylarla çağdaş olanıdır. Bu taş temele bakınca 20 cm. yükseklikteki tabanda, kül içinde, çok zedelenmiş durumda olmasına rağmen restore edebildiğimiz bir fildişi kutu bulunmuştur. Önyasa fildişi sanatında eşi bulunmıyan bu önemli eser, yekpare bir parçadan oyulmuştur, Gövdesi küb şeklindedir. Dört yüzünün etrafı altun çerçevesi bakır çiviler ve yüzleri ortadan ikiye bölen çivi başları büyüklüğünde lapis lazuli kurslar ve demir çivilerle, ve bunlarla ayrılan alanlar, kabartmalarla bezelidir. Kabartmalar, kırala hediye takdimi sahneleri ve hayvanların avlanmaları gibi konuları ihtiva eder. Tasvirler kuvvetli Suriyeli stil özellikleri yanında, bazı

Anadolulu unsurlara da sahiptir. Bu bakımdan eserin Güney - doğu Anadolu'daki bir yerden Acemhöyük'e gönderilmiş olması mümkündür.

3. Sarıkaya sarayının güneyinde BB/50 plankaresine rastlayan ocakta, geçen yıl başlayan tabaka kazısına devam edildi. Geçen yıl bu ocakta, saray tabanının altında olmak üzere, iki yapı katı açığa çıkarılmıştır. III. yapı katı bir fırın tabanı ile temsil edilmektedir. Dördüncü kat iyi korunmuştur. Ele geçirilen iki evin duvarları taş temelsiz olarak kerpiçten yapılmıştır. Bir duvarda korunan izlere göre, yatay bir hatılın temel vazifesini gördüğü anlaşılmıştır. Evlerden biri iki oda ve bir fırınlı mutfaktan, diğeri bir oda ve mutfaktan ibarettir. Seramik IV. katla Eski Tunç çağına erişildiğini göstermektedir.

NİMET ÖZGÜÇ

10 — 1976 yılı Tepebağları Kazıları :

Türk Tarih Kurumu adına Acemhöyük Kazı heyeti ile yürüttüğümüz Tepebağlarında, üç alanda çalışılmıştır.

1. Kale. Geçen yıl kazısına başladığımız kaleyi, höyüğün çevresinde takip etmeğe çalıştık. Fakat her tarafta, tahrip sebebiyle, dağınık ve tek iri bloklara rastladık. Plan çıkarmağa yetecek bir örgü ve birbiriyle ilgili kalıntı ele geçiremedik. Kalenin mesçide bakan kısmında bulduğumuz bir örneğe göre, inşaatında kabartmasız steller kullanılmıştır. Kale bloklarının çevresinde M. Ö. 8. yüzyıla ait Demir Devri seramiği boldur. Stelin kullanıldığı yerde rastlanan az miktarda Eski Tunç Çağı seramiği, höyükte bu çağın varlığına tanıklık etmektedir.

2. Orta çukur. Helenistik devre ait evler kaldırılmış, Dördüncü katta az miktarda derine inilmiştir. Bu kat yapılarının helenistik devir insanları tarafından tahrip edildiği görülmüştür. Ele geçen seramik Demir Devrinin geç safhasına aittir.

3. Höyüğün kenarında H-I/5-6 plankaresine rastlayan yamaçtaki düzlükte ilk kat olarak Demir Devrinin geç safhası bulunmuştur. Bu katta çok tahrip edilmiş yapılarda bulunan seramik çok çeşitli olup, birden fazla renkle boyalıdır. Daha altta incelenmeğe başlanan katın, seramiğe göre, M. Ö. 8. yüzyıla ait olduğu saptanmıştır

NİMET ÖZGÜÇ

11 — 1976 Yılı İkiztepe Kazısı :

Üyelerimizden Prof. Dr. U. Bahadır Alkım'ın başkanlığı altında Handan Alkım (Koordinatör) Dr. Önder Bilgi, Mühendis - Mimar Bilge Dicleli, Serpil Başar İzgiz (Arkeolog - Desinatör), Sümer Atasoy (Arkeolog, Bakanlık Temsilcisi), Zeynep Sarı, Cenk Alpak (Restoratör), Sabri Kızıltan (Desinatör yardımcısı), S. Eyyüb Aksu, Revka Makmal (Tell Aviv Üniversitesinden misafir üye), Suat Kongaz, İlksen Başaran ve Vuslat Ünal'dan oluşan bir kurul tarafından Kurumumuz adına -Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün ve İstanbul Üniversitesinin de katılımıyla- 1974'de başlatılan İkiztepe Kazısına 14 Temmuz-22 Eylül 1976 tarihleri arasında devam edildi. Bu üçüncü dönemde, dört yükseltiden oluşan İkiztepe Höyüğünün iki kesiminde (İkiztepe I ve İkiztepe II'de) kazılar geliştirildi.

1) İkiztepe I'de (=A, Sondajı):

1975'de kısmen açılmış olan kesimde 5×5 m. den oluşan sekiz grid - karesinde Dr. Önder Bilgi'nin gözetimi altında iki amaçla çalışıldı: Kat I'de Eski Tunç III ile Eski Hitit arasındaki "Geçiş Çağı"nın daha geniş alanda ayrıntıları ile saptamak ve dromoslu mezar binasının tamamını açmak.

a) "Geçiş Çağı"nın araştırılması: 1974'de söz konusu grid-karelerinin birinde derinleşildiği vakit "Geçiş Çağı"nın altı evresi ayırtılabildiği. Bu dönemde, grid-karelerinin arasındaki dilimlerin de kaldırılması suretiyle oluşturulan 20×10 m. boyutunda genişçe bir alanda ortalama 2.00-2.50 m. bir derinlik içinde aynı Çağın üç evresi saptandı. Çift sürme ve erozyon etkisi ile yer yer bozulmuş ufak taş döşemeli bir tabanı olan *Kat I - Birinci evrede* bol sayıda bu Çağa ait keramik parçalarına, yanık ağaç hatıl ve *pisé* kalıntılarına rastlandı. *In situ* olarak meydana çıkarılan incecik mineral katkılı, çok iyi perdahlı, kırmızı renkte kesik gaga ağızlı bir testicik bu evrenin en ilginç buluntusudur. Pişmiş topraktan yapılmış bir kaç ağırşak, tezgâh ağırlıkları, kemikten iki delici ve bir bronz iğne ufak buluntular arasındadır. *Kat I - İkinci Evrede* yine yer yer tahribe uğrayan bastırılmış topraktan yapılmış bir taban kalıntısı görüldü. Yanık hatıl ve *pisé* parçaları yapı tekniğinin ahşap olduğuna tanıklık etmektedir. Bu evrenin kuzey - doğu kesiminde 3.00×3.20 m.'lik bir alanda *in situ* olarak içi kömürleşmiş tahılla dolu gaga ağızlı büyük boy kulplu bir testinin bir mekân içinde yer aldığını olası saymak yerinde olur. Güneyde bir, batıda ise üç olmak üzere çömlek içinde dört çocuk mezarı yine yerli yerinde meydana çıkarıldı, batıdakilerden birinde ölü hediyesi olarak altın kaplama başlı bir tunç iğne parçasını, altın bir küpe veya bilezik parçasını ve tunç bir halkayı özellikle zikretmek isteriz. Kat I'in bu üçüncü evresinde çok sayıda ve itinalı işçilikte "Er-Hitit" (= "Geçiş Çağı") keramiğine gerek tüm örnekler ve gerek kırık kalıntılar halinde rastlandı: Oval gövdeli çaydanlıklar, kadeh parçaları, gaga ağızlı orta boy pitoslar, kâseler v.s. Pişmiş topraktan bir hayvan figürünü parçası, iyi kalitede üzeri oyuk-çizgi bezekli ağırşaklar, tezgâh ağırlıkları, kemikten delici ve bızlar, kurşundan ufak bir tekerlek (dört ispitli, çapı 5.5 cm.), bir kaç bronz iğne ve çakmak taşından trapezoid kesitli kırık bir bıçak küçük buluntular arasındadır. *Kat I - Üçüncü Evreye* ait 2.5 m. uzunluğundaki *pisé* bir duvar kalıntısı alanın güney-doğusunda meydana çıkarıldı (kotu: 27.05-26.60 m. arasında), ancak döşeme harap olduğu için niteliğine ilişkin ayrıntılı bilgi edinilemedi, bununla birlikte 1974'de aynı alanın bir grid karesi içinde (D 3/IV 11) aynı kota sahip üçüncü evrenin ahşap ve *pisé*'den yapılmış bir duvarının ve bastırılmış topraktan döşemesinin bulunmuş olması, bu dönemde saptanan üçüncü evre tabanının da aynı türde olmasını olası kılmaktadır. Bundan başka aynı evrede yine bu dönemde yerli yerinde açığa çıkarılan dip kısmı toprağa gömülü 6 pitos, döşeme düzeyinin izlenmesine ayrıca yardımcı olmaktadır. Keramiğin hemen hepsi "Er-Hitit" türündedir: Dudağı dışı dönük kâseler, başka kâse tipleri, kapaklar, v.s. Pişmiş topraktan bir hayvan figürünü parçası, iyi kaliteli ve oyuk-çizgi bezekli ağırşaklar, tezgâh ağırlıkları, sayıları on bire ulaşan ufak bronz eserler (başlı iğne, iğne, yüzük, bıçak v.s.), kemikten delici ve bız, çakmak taşından bıçaklar (kırık) küçük buluntuları oluşturmaktadır.

İkiztepe I'de Kat I'in bu üç evresinde de meydana çıkan keramik gerek hamur ve gerek tip bakımından Kaneş - Karumu'nun IV., III., II. ve Ib. Boğazköy-Aşağı Şehrin 4. ve 5., Büyükkale'nin IV. ve özellikle V. ve yine Büyükkale'nin kuzey-batı yamacının 8b, 8c, 8d ve özellikle 9. katında bulunmuş olanlara dikkat çekecek bir benzerlik göstermektedir. Bu keramik çarkta yapılmıştır. çok iyi pişirilmiştir, mineral katkılıdır, genellikle kırmızı ve kırmızımtrak kahve rengindedir, bazıları iyi perdahlanmıştır ve büyük bir özenle imal edilmiştir. Ancak pek azının hamuru bitki ve deniz hayvanı kabuğu katkılıdır. Bu "Er-Hitit" çanak-çömleğinin yanı başında Eski Tunç III'e ait bir kaç tüm kabın ve keramik parçalarının da bulunmuş olması, Eski Tunç III geleneğinin bir süre daha devam ettiğini ya da "Er-Hitit" Çağı keramiğinin sahibi olan kavimle Eski Tunç III keramiği sahibi kavmin belirli bir süre daha birlikte yaşadıklarını olası göstermektedir.

A, Sondajında daha derine inilmedi.

b) Dromoslu mezar binasının kazısı: 1975'de, dromosu ve ön-odası açılmış olan ve dromos döşemesinin üzerinde bulunan Kral Lysimachos'un altın bir sikkesine göre, adı geçen Kralın ölümünden (M. Ö. 281) sonra inşa edildiği anlaşılan bu anıtsal mezarın, ön odaya nazaran daha küçük boyutlu ikinci odası da (arka oda) meydana çıkarıldı. Mezar binası "Er-Hitit" ve Eski Tunç katları yarılarak, başka bir deyimle tahrip edilerek, doğu-batı doğrultusunda kazılan derin bir çukur içine dayalı olarak inşa edilmiştir. Arka odanın batı duvarının kuzey-batı köşesindeki üst taşları *in situ* olan iki "Er-Hitit" Çağı pitosuna dayanmış ve hattâ taşlardan biri, pitoslardan birinin içine kadar uzanmıştır. Bu Hellenistik mezarın ikinci odasının da eskiden soyulduğu görüldü. Pişmiş topraktan yapılmış bir lahde ait olduğu anlaşılan bir kaç büyücek parça ve yine bir kaç Hellenistik Çağ Keramik kırıkları yegâne buluntular arasındadır.

II. İkiztepe II'de (=B Sondajı):

1974'de İkiztepe II'nin tepe kesiminde 5×5 m. den oluşan 9 grid-karesi açılmaya başlanmış, bugünkü toprak yüzeyinin hemen altındaki yıkıntı molozu içinde Eski Tunç III-II keramik parçalarına rastlanmış ve İkiztepe I'de "Geçiş Çağının" en eski evresinin altında görülen Eski Tunç kültürü için uygulanan "Kat II" deyimini burası için de kullanılmıştır. Yine 1974'de İkiztepe II'de kazılan grid-karelerinden birinde dar bir alanda altı mimarlık evresi saptanmış, bunlardan ikisinde Eski Tunç III-II ve ötekilerinde de Eski Tunç I keramiği meydana çıkarılmıştı.

Bu dönemde Eski Tunç I kültürünü daha geniş alanda incelemek amacıyla Handan Alkım'ın gözetimi altında hem 1974'de açılmış olan 9 grid-karesinde hem de bunlara yeniden eklenen 4 grid-karesinde kazılar derinliğine geliştirildi. Bunun için de, karelerin doğu-batı doğrultusundaki 1 m. kalınlığında olan ayırıcı dilimler kaldırıldı ve fakat kuzey-güney doğrultusundaki ayırıcı dilimler muhafaza edildi. Kazıların sonucunu şöyle sıralayabiliriz:

1 — 1974'de saptanan 6 mimarlık evresinin varlığı bütün karelerde görüldü ve böylece altı tane 20 m. uzunluğunda kuzey-güney dikey kesitini ve üç tane de her biri 4'er m. genişliğinde doğu - batı dikey kesitini çizme olanağı sağlandı.

2 — Evrelerdeki döşemelerin bir kısmının bastırılmış topraktan, çamurla karışık çakıl taşından, bazılarının da çamurdan yapıldığı görüldü.

3 — Bazı evrelerin tabanları üzerinde her hangi bir makâmı sınırlayıcı dikeç deliklerinin görülmemesi, buna karşın yassı taşlara ve yanmış ağaç hatıl ve *pisé* parçalarına rastlanması, İkiztepe II'nin Eski Tunç Çağındaki yapı tekniğine tanıklık eden belgeler vermiştir, şöyle ki: Düzleştirilmiş toprak zemin üzerine belirli aralıklarla yassıca taşlar dizilmekte, bunların üzerine yatay hatıllar konulmakta, bu hatıllar birbirine istenilen mekânın büyüklüğüne göre tutturulmakta, dikey hatıllarla ayrıca çatılmakta, gerektiğinde toprağa çakılan ağaç dikeçlerle takviye edilmekte, araları dallarla örülmekte ve her iki taraftan üzerlerine kalın çamur sıva (= *pisé*) vurulmakta idi. Söz konusu inşa tekniğinin İkiztepe I'in "Er-Hitit" evrelerinde de uygulandığı anlaşılmaktadır. Aynı sistemin, az da olsa, bu gün dahi gerek İkiztepe yöresindeki bazı köylerde ve gerek Samsun'un ormanlık köylerinde görmek mümkündür. Bu suretle, gerek bundan önceki iki dönemde ve gerek bu dönemde elde edilen verilere göre İkiztepe'de iki tür ahşap inşa sistemi saptanmış oldu: Toprağa çakılan dikeçler kullanılarak yapılan ev tipi ve yatay taşlar üzerinde muhkem ağaç hatıllarla kurulan temelsiz ev tipi.

4 — Keramik: 1974'de bulunanların aynıdır. Elle yapılmıştır. Bitki katkılı, içi ve dışı siyah, veya dışı siyah içi kırmızı veya kahverengi, çoğunluğu perdahlı, içi ve dışı beyaz ince şerit bezekli, dışında oyuk-çizgi bezekler (bazılarında beyaz enkrüstasyon) olan kâse ve çömleklere ait bol sayıda parçalar ve bir kaç da tümlelenebilen aynı tür kap meydana çıkarıldı. Bunların form ve bezekleri Büyük Güllücek türü adı altında tanınan kaplara büyük bir benzerlik gösterir; ayrıca yine Büyük Güllücek kaplarında görülen bezeklere ve "Karanovo tipi kulp" olarak bilinen kulplara da İkiztepe II'nin söz konusu çanak-çömleğinde bol miktarda rastlanmaktadır. Bu çeşit kulplardan bazı örnekleri Samsun bölgesinde yaptığımız araştırmalar sırasında bir kaç Hüyük'de topraküstü buluntusu olarak bulmuştuk. Bilindiği üzere, bu kulplar Kavak'da, Tekkeköy'de, Alaca Hüyük'de ve Yazır Hüyük'de de örnekler vermiştir.

5 — İkiztepe II'nin II. katının beşinci evresinde dahi bronz buluntulara rastlanmış olması, hem söz konusu evrenin hem de saptanan Büyük Güllücek buluntularının Eski Tunç I Çağına ait yakın benzerliği olduğunu kanıtlamaktadır.

6 — Ufak buluntular arasında çakmak taşından orak-bıçakları, kazıyıcıları, pişmiş topraktan ağırşakları, tezgâh ağırlıklarını çeşitli kemik âletleri, pişmiş topraktan sapan taşlarını, bir bronz iğneyi ve bir bronz delici veya keskiyi özellikle zikretmek isteriz.

Çalışma süresi bittiğinden İkiztepe II'de derin katlara inilmesi gelecek döneme bırakıldı.

Böylece, İkiztepe'de geliştirilmekte olan kazılar, henüz ana toprağa inilmemiş olmasına rağmen, Eski Tunç Devri başlarından Orta Tunç Çağının ilk evrelerine kadar kültür sürekliliğinin varlığını göstermiş, ayrıca Samsun bölgesinin gerek Anadolu ile ve gerek Balkanlarla olan ilişkilerine ışık tutan katkılarda bulunmuştur.

12 — *Marmara ve Trakya Bölgesinde Tarih Öncesi Araştırmalar:*

Türk Tarih Kurumu adına 1976 yaz mevsiminde Marmara ve Trakya bölgesindeki istikşâf gezilerimiz ve kısmî sondajlarımız on yıla yakın (1965) bir aradan sonra aynı bölgelerin Küçük Çekmece, Kilyos dolayları, Silivri, Şarköy, Ergene havzası, Edirne, Göksu vadisi, Uzunçayır vadisi, İznik Gölü çevresi, Yalova dolayları, Bursa, İzmit Körfezi çevresi gibi çeşitli yörelerinde yapılmıştır. 1976 istikşâf gezilerimizin bazı ilginç gözlemlerini Türk Tarih Kurumu Atatürk yıllık konferansları XV. dizisinde 21 Ocak 1977 tarihinde "Türkiye Trakyasında Eski Trakların bazı Kültür Kalıntıları" konulu konferansında açıklamışım.

Bu bölgelerin Tarih Öncesi İskân ve Kültür tarihi ile ilgili çalışmalarımız esnasında Şarköy yöresinde İsaklı köyünde saptadığımız ve *İsaklı kulübesi* adını verdiğimiz (Resim 1) çitten yapılmış, içi sıvalı yuvarlak tabanlı, konik saz damlı köy kulübesiyle bugün Trakya topraklarında eski Trakların maddî kültür yapı geleneklerinin devam ettiğini (arta kalma) göstermişim. Gerçekten Rahmetli Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel "Trakyanın Kültür ve Tarihi adlı" değerli yapıtında (1938) eski Trakların evleri hakkında bize şu bilgileri vermektedir:

"... Kulübeler çitten yuvarlak olarak yapılmış olup üzerileri mahrutî bir çatı ile örtülmüştür. Trak köy evlerinin ekserisi çit ve çamurdan, bunların damları ise samandan yapılmıştı.... sayfa 5"

İşte resim 1 de görülen *İsaklı "Trak" Kulübe'si* bu tarife tamamen uymaktadır. Bu bir kültür devamlılığı ve arta kalma olayıdır. Diğer taraftan Trakyada şimdi çok nadir görülen bu tip çit kulübeler eski Türklerin çadır biçimlerini hatırlatmaktadır. Ünlü bilgin, Kurumumuzun Onur Üyelerinden müteveffa Prof. A. Gabrielle Anadolu'daki *döner kümbet* adı verilen türbelerin biçimini eski Türk çadırlarının taştan yapılmış örnekleri olarak kabul ediyordu. Biz de Trakya'da saptadığımız çitten kulübeleri Orta Asya'dan kaynak alan bu yapı tipinin *aşşap* örneği kabul edebiliriz. Bu tipik örneğin yanı sıra Keşan - Malkara yöresinde tesbit ettiğim ikinci bir çitten yapılmış köy kulübesini de eklemek istiyorum (Resim 2). Yine bu yörede (Şarköy) Gölcük köyü yakınındaki bir tepecikte (Höyük?) düzeyde bulduğum keramik ağırsak ilgisimizi çekmiştir.

Edirne yöresindeki Lalapaşa megalit anıtlar (dolmenler ve menhirler) bakımından Hacıdanışment - Vaysal sahası gezilmiştir. Bu seferki istikşâf gezimizde Lalapaşa ilçesinin kuzeyinde *Taşlıkyanı* mevkiindeki dolmende bir test sondajı yapılmıştır. Dolmenin dolma tabakasının 10 santimlik derinliğinde sert taştan bir pic (kazma?) meydana çıkarılmıştır. Ancak açıkta ve başka dolmenler gibi evvelce karıştırılmış olan bu taşlıkyanı dolmenin birkaç metre batısında yüzeyde yalnız üst taş kapağı görülen, (Resim 3) gövdesi büyük bir olasılıkla sel sularının taşıdığı kum ve çakıllarla gömülü duran ve bu nedenle doğal olarak mühürlenmiş dolmende 1977 yaz mevsiminde bir kazı yapılmasını uygun görüyorum. Böylelikle mezar olarak inşa edilmiş tarih öncesi anıtlardan bu dolmenden komşumuz Bulgaristandaki dolmenlerden elde edilmiş olanlar gibi mezar eşyaları ve bazı arkeolojik piyeslerin çıkarılması olasıdır. Bu suretle Türkiye Trakyasındaki megalit anıtların gerçek yaşları da aydınlığa kavuşacaktır.

Daha önceki yıllarda (1959) Edirne'nin 5 kilometre kuzey batısında Eski Jandarma Okulu (daha eski tarihlerde Asker Hastanesi) binasının arkasında Saray Pınar şosesinin sağ tarafında Çardakaltı mevkiinde, Tunca nehrinin üst sekisinde o tarihte kum ve çakıl ocağı olarak kullanılan yerde saptadığım ve Çardakaltı Tarih öncesi (Post - kalkolitik - Eski Tunç) istasyonu adını verdiğim yere 1976 yılında Edirne Müzesi yöneticileri ile tekrar gittiğimizde Edirne'nin bugüne kadar bilinen tek Prehistorik yerleşme yeri olan istasyonun tahripten korunması için çok önceleri yaptığımız uyarılara rağmen, şimdi Edirne Belediyesinin çöplüğü olarak kullanıldığını üzülerek saptadık. Pis kokuları ve çöp artıkları arasından yine bazı Prehistorik keramik parçalarını toplayarak Müzeye döndük. Bu hususta Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün ve ayrıca Edirne Milletvekili Sayın İlhami Ertem'in ilgilenmelerini diledim. Bu dileğimi tekrarlıyorum

Ergene havzasında Büyük Karıştıran köyündeki mezar tepede bit Höyük (?) araştırması yerinde olacaktır.

Silivri Yöresindeki Kanallı (Kımalı) köprü 1976 ziyaretimizde Küçük tepenin toprağının sürülmesi ve yağmur suları nedeni ile meydana çıkmış bazı keramik piyesler bu mevkiin Tarih öncesi (düz?) bir yerleşme yeri olasılığını artık kesinleştirmiştir. Yarımburgaz mağrası 1976 istikşafına gelince en son 1965 yılında rahmetli Prof. Dr. Kılıç Kökten'le Kurum adına ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinin de yardımıyla (Müze Müdürü Sayın Necati Dolunay) yaptığımız kazılarda ünlü mağranın alt ve üst galerilerinde işaretlediğimiz parsellerin ve açtığımız test çukurlarının tahrip edilmediğini gördük. Yalnızca mağranın dolma ön platformu şose genişletilmesinden dolayı daralmıştır. Mağranın yaklaşık 250 metre güneyinde ve şose üzerindeki "Tuna Suyu" kaynağı son yıllarda Avcılar Belediyesi tarafından oraya su nakli için muhafaza altına alınmış ve kaynağa bir pompalama istasyonu ile yönetici binası ve lojmanın yapılmış olması mağranın korunmasını sağlayan bir neden olmuştur. Mağranın tekrar sistemli bir şekilde araştırılması gereklidir.

Son olarak şu dileklerimi tekrarlamak istiyorum: Çardakaltı Tarih öncesi istasyonunun çöplük olmaktan kurtarılmasını, Edirne yöresinden Lalapaşa ilçesine girerken saptadığımız çapı küçük bir dolmenin Edirne Arkeoloji Müzesinin bahçesine naklinin Batıdaki örnekleri gibi çok yerinde olacağını önerirken, Müze Yöneticilerinin de aynı isteklerine tamamen katıldığını da belirtmeliyim. Ayrıca Şarköy yöresindeki eski Trak Köy Kulübelerinin son temsilcilerinden Isaklı Kulübesinin de Edirne ya da Tekirdağ Müzesine naklinin çok yerinde olacağı kanısındayım.

Bu kısa önraporumda bir noktaya da değinmek istiyorum: 1959 yılından beri Marmara ve Türkiye Trakyası Tarih Öncesi Araştırmalarımız esnasında ortaya çıkardığımız ve yayınladığımız Paleontolojik, Prehistorik türden malzemeyi ilgili Müzelere teslim etmiş olmamıza rağmen bu piyeslerin Edirne'ye ait bazı fosiller dışında ne Edirne, ne İznik ve ne de İstanbul Müzelerinde sergilenmediklerini gördüm. Halbuki bu müzelerimizin kendi çevrelerinde bulunmuş bu malzemeyi kendi müzelerinde değerlendirmelerinde yöresel ve turistik fayda vardır.

Edirne ve yöresindeki araştırmalarım sırasında ilgilerini esirgemeyen, gezi-lerime katılan Edirne Müzesi Müdürü Sayın Ayfer Turanlı'ya Arkeoloji Asistanı

Sayın Ülkü Çakan'a ve Etnografya Asistanı Sayın Neriman Köylü'ye, Ankara'ya dönüşümde yukarda işaret ettiğim konulardaki önerilerimi anlayışla kabul eden Kültür Bakanlığı Sayın Müsteşarı Prof. Dr. Emin Bilgi'ye, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü Sayın Hikmet Gürçay'a, Edirne için ricalarımı sempatiyle karşılayan Edirne Milletvekili Sayın İlhâmi Ertem'e teşekkür ediyorum.

ŞEVKET AZİZ KANSU: *Edirne'nin Lalapaşa - Büyünlü Dolmenleri Hakkında İlk Not. Note Préliminaire sur les Dolmen de Lalapaşa - Büyünlü a Edirne.* Belleten. No. 107 C. XXVII. 1963. s. 491-497+6 R.

ŞEVKET AZİZ KANSU: *Edirne'de Bulunan Dolmenler Dikilitaşlar hakkında yeni gözlemler.* Belleten Cilt XXXIII Sayı 132, s. 577-79+18 R. Ekim 1969.

ŞEVKET AZİZ KANSU: *Edirne'nin Tarih öncesine ait araştırmalar. Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı.* 1965 s. 13-19+16 R.

ŞEVKET AZİZ KANSU: *Edirne'nin Lalapaşa çevresindeki Kalkansöğüt, Vaysal, Karagöl Dolmenleri.* Belleten Cilt XXXV Sayı 137, s. 123-26+16 R. Ocak 1971.

ŞEVKET AZİZ KANSU: "Bitinya"da Prehistorya Araştırmaları. Atatürk Konferansları II. 1970. s. 111-118+33 R.

ŞEVKET AZİZ KANSU: *Yarımburgaz (Küçükçekmece - İstanbul) Mağrasında Türk Tarih Kurumu adına yapılan Prehistorya Araştırmaları ve Tuzla Kalkolitiğinde Yeni Gözlemler.* VII. Türk Tarih Kongresi (1970) 1972. s. 22-32+58 R.

DRD. PROF. DR. ŞEVKET AZİZ KANSU

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ'NİN

1976 YILI ÇALIŞMA RAPORU

1976 Yılında Basımevimiz, programlanan üretim amacına ulaşamamıştır.

Artan işçi ve işletme giderlerine karşı işletme gelirlerimizde önemli bir gerileme olmuştur.

Bunun tek nedeni Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Döner Sermayesi Müdürlüğüne 26. 1. 1976 tarihli Protokolla ayrılan Web - Ofset kapasitemiz, 6 ay iş verilmediğinden, boş bekletilmiş ve sonunda da 6.685.000 TL.lık eksik iş alınabilmiştir.

Bu miktar iş için her türlü işçi masrafı yapılmış olduğundan, kârımız bu oranda azalmıştır.

Ayrıca, 1975 yılından bu yıla kalan 15.511.474 TL.lık alacağımız da Devlet Kitapları'ndan Temmuz ayına kadar tahsil edilmemiş dolayısıyla bankalara fazladan 1,5 milyon liraya yakın gereksiz faiz ödenilmek zorunda kalınmıştır.

Protokolün eksiksiz işlenmesi ve alacağımızın zamanında tahsili olanağı bulunsaydı, bu yılki kârımız geçen yılki düzeyde olacaktı.

Bu aksaklıklara karşı 1976 yılında elde edilen kâr 1975 yılı dışında Basımevimiz'in geçmiş yıllara oranla en yüksek bir kâr olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Son 6 yılın kâr durumları şöyledir:

1971	1.296.116,28 TL.
1972	1.310.939,49 TL.
1973	1.757.695,62 TL.
1974	2.979.195,83 TL.
1975	13.601.731,30 TL.
1976	3.431.533,43 TL.

Geçen yıla oranla gider bölümlerinin durumu şöyledir:

	1975	1976	Artan veya Eksilen Miktar	Artış veya Eksiliş Oranı
Amortisman ve İlk				
Tesis Giderleri	3.760.056,27	3.809.317,69	49.261,48	% 1,31
Personel Giderleri	15.681.621,00	17.346.288,17	1.664.667,17	% 10,62
İşletme Giderleri	6.228.625,48	7.414.472,89	1.185.847,21	% 19,04
Kâr	13.601.731,30	3.431.533,43	- 10.170.197,87	% -296,37

Amortismanlarda % 1,31 artış, yıl içindeki yeni demirbaş alırlarından doğmuştur. Personel giderlerindeki % 10,62 artış toplu sözleşmenin ikinci yıl zam-

larından ileri gelmektedir. İşletme giderlerindeki % 19,04 artış yukarıda da de-
ğindiğimiz gibi alacaklarımızın zamanında tahsil edilmemesinden bankalara ödenen
faiz nedeniyle doğmuştur. Kârdaki % 296,37 oranındaki azalış ise yukarıda belirt-
tiğimiz iş bağıtımızın tek yönlü yerine getirilmemesinin sonucudur.

Ana gider bölümlerinin iki yıllık dağılım oranları ise şöyledir:

	1975	Dağılım Oranı %	1976	Dağılım Oranı %	Fark
Amortisman ve					
İlk Tesis Giderleri	3.760.056,27	14,65	3.809.317,69	13,33	-1,32
Personel Giderleri	15.681.621,00	61,09	17.346.288,17	60,72	-0,37
İşletme Giderleri	6.228.625,48	24,26	7.414.472,89	25,95	+1,69
Toplam	25.670.302,75	100	28.570.078,75	100	

Ana giderlerin 1975 - 1976 dağılımları arasındaki farkın - 1,69, — 0,37 gibi
küçük rakamlar olması gider dengesinin korunduğunu göstermektedir.

Kârın brüt gelire oranı ise : $\frac{3.431.533,43}{32.001.612,18} = \% 10,72$ dir.

Bu oran geçmiş yıllarda görmeye alışık olduğumuz % 20 — 25 kâr oranının
altındadır. Nedeni ise yukarıda açıklanmıştır.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ YÖNETİM KURULU

DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU GENEL KURULUNA

Genel Kurulumuzca bizlere verilen denetleme görevimizi 18 Şubat 1977'de Türk Tarih Kurumu ile Basımevi'nde bilânçoları, defterleri, gider belgelerini incelemek ve görevlilerden gerekli bilgileri almak suretiyle yerine getirdik.

1975 yılı bilânçolarında yazılı değerlerin 1976 yılı hesaplarına olduğu gibi devrolunduğunu, 1976 yılı içinde yapılan harcamaların Yönetmeliklere uygun olarak yapıldığını memnunlukla gördük.

Gerek Kurumun gerekse Basımevinin defter ve kayıtlarıyla harcama belgelerinin çok düzgün tutulduğunu ve özenle saklandığını, Yüksek Kurulumuzun onayına sunulan kesin hesap cetvelleriyle bilânçoların bu kayıtlara uygun olarak düzenlendiğini saptadık. Bu nedenle kesin hesap, bilânço ve kâr - zarar hesaplarının onaylanarak, Yönetim Kurullarının aklanmasını yüksek tasvibinize sunarız.

Ancak gerek telif hakları için, gerekse başka nedenlerle üyelerin aldıkları avanslardan bazılarının uzun süredenberi kapatılmadığı dikkatimizi çektiğinden, bu hesapların en kısa sürede kapatılması için Yönetim Kuruluna direktif verilmesini Genel Kuruldan dileriz.

DENETLEME KURULU

FAKİHE ÖYMEN

ORD. PROF. REŞAT KAYNAR

PROF. DR. LÜTFÜ GÜÇER

T Ü R K T A R İ H K U R U M U ' N U N 1 9 7 6 Y I L I
B İ L A N Ç O S U

A K T İ F

A — PARAYA İLİŞKİN DEĞERLER	
KASA	195.019,36
BANKALAR	839.439,61
812.892,92 İş Bank. 6635 Hes. 26.546,69 Merkez B. 350902010	
B — KISA VADEDE PARAYA ÇEVİRİLE- BİLİR DEĞERLER	
BANKA HİSSE SENETLERİ	350.000,—
BASİMEVİ CARİ HESABI	7.358.277,23
C — UZUN VADEDE PARAYA ÇEVİRİLE- BİLİR DEĞERLER	
KİTAP AMBARI	10.720.232,—
BELLE TEN AMBARI	6.233.700,—
BORÇLULAR	1.253.582,40
149.814,— Muhtelif 627.423,08 Telif-Tercüme Avansı 54.314,80 Kredili Kitap Satışları 76.785,— İlmî Araştırma ve Konf. 3.653,— Basılmakta Olan Yayınlar 25.870,37 Peşin Ödeme 24.748,50 Dış Kitapçılar 66.946,81 İç Kitapçılar 60.386,84 Kazı Avansları 163.640,— Mensuplar Avansı	
YAYIN VE FOTO GEREÇ.	1.018.713,30
BASİMEVİ SERMAYESİ	30.000.000,—
D — TAŞINMAZ VE TAŞINIR DEĞERLER	
BİNA	8.779.417,79
DEMİRBAŞLAR	4.960.076,81
1.389.181,64 Kurum 403.485,06 Kazı 3.167.410,11 Kitaplık	
<u>71.708.458,50</u>	

P A S İ F

A — ÖZ KAYNAKLAR:	
GENEL VARLIKLAR	26.832.911,44
SATILACAK KURUM YAYIN- LARI	16.953.932,—
B — YABANCI KAYNAKLAR	
BANKALAR	3.149.638,55
890.834,01 İş Bank. 20184 Hes. 2.258.804,54 İş Bank. 82555 Hes.	
BASİMEVİ SERMAYE AR- TIRMA TAAHHÜT HESABI	10.000.000,—
KANUNİ KESİNTİLER	116.990,29
58.921,— G. Vergisi 5.056,— M. Denge Vergisi 1.132,60 Damga Resmi 51.880,69 S. Sigorta Primleri	
ALACAKLILAR	45.082,90
39.320,52 Muhtelif 5.762,38 Dış Kitapçılar	
BELLE TEN ABONELERİ	6.725,—
C — İHTİYATLAR	
İHTİYAT FONU	14.603.178,32

31. 12. 1976

Genel Müdür
ULUĞ İĞDEMİR

Hesap İşleri Müdürü
METİN ÇELEBİ

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ
1976 YILI BİLANÇOSU

AKTİF

SERMAYE TAAHÜT HESABI	10.000.000,00
SABİT KIYMETLER	44.829.896,93
Bina	1.151.899,00
Demirbaşlar	43.677.997,93
BAĞLANMIŞ KIYMETLER	2.148.927,08
Depozitolar	43.732,00
İlk Tesis Masrafları	976.601,60
Tasarruf Bonoları	5.030,00
Akreditifler	602.730,11
Gelecek Yıla Sari Gider.	520.833,37
GEÇİCİ ARACI HESAPLAR	105.347,97
İŞLETME KIYMETLERİ	6.254.256,46
Kağıt Ambarı	533.692,24
Mürekkep Ambarı	211.259,49
Klişe Ambarı	730.680,99
Ofset Ambarı	1.054.184,35
Cilt Ambarı	1.634.486,85
Plâstik Ambarı	1.783.199,91
Yedek Parça Ambarı	74.363,69
Emanet Ambarı	20.340,00
Sair Ambarı	212.048,94
KISA VADEDE PARAYA	
ÇEVİRİLEBİLEN KIYMET.	22.476.092,14
Müşteriler	4.555.673,58
T. T. Kurumu	1.896.405,59
Ziraat Bankası	1.429.425,50
PTT Gn. Md.	665.143,46
Diyanet İşl. Bşk.	341.178,38
O. D. T. Ü.	92.030,93
Sair	131.489,72
Borçlular	15.319.754,56
M. E. B. Devlet	
Kitapları	7.148.317,90
PTT Gn. Md.	5.176.320,00
Y. Seçim K.	1.039.145,00
Sair	1.955.971,66
Senetler	2.600.664,00
EMRE AMADE KIYMETLER	310.058,62
Kasa	43.448,28
Bankalar	266.610,34
Öğretmenler Ban.	174.223,76
İş Bankası	36.073,63
Garanti Bankası	13.389,80
T. T. Bankası	42.923,15
NÂZİM HESAPLAR	8.798.449,85
Teminat Mektupları	
<hr/>	
	94.923.029,05

Muhasebeci
SONER ZERENLER

PASİF

SERMAYE	30.000.000,00
ÖDENMİŞ SERMAYE	20.000.000,00
ÖDENMEMİŞ SER.	10.000.000,00
İHTİYATLAR ve FONLAR	19.767.872,91
Fevkalade İhtiyatlar	3.085.862,71
Kıdem Tazminat F.	809.785,24
Yetiştirme fonu	1.062.547,58
Birikmiş Amortis.	14.809.677,38
UZUN VADELİ BORÇLAR	10.396.673,23
Türk Tarih Kurumu	7.358.277,23
İşbank 20184 Hes.	890.834,01
İşbank 82555 Hes.	2.258.804,54
Avans Hesabı	4.208.638,68
Ankara Gümrük Md.	3.038.396,00
KISA VADELİ BORÇLAR	22.523.469,63
Alacaklılar	883.087,45
Kanunî Kesintiler	1.052.690,94
Emanetler	73.304,48
Bankalar	20.266.886,76
Senetler	247.500,00
KARŞILIKLAR	5.030,00
NÂZİM HESAPLAR	8.798.449,85
Teminat Mektupları	
KÂR - ZARAR HESABI	3.431.533,43
1976 Yılı Kârı	
<hr/>	
	94.923.029,05

Md. Yrd.
(İdari)
TARİK GÜNER

T Ü R K T A R İ H K U R U M U B A S İ M E V İ

1976 YILI KÂR ve ZARAR TABLOSU

G İ D E R L E R

AMORTİSMANLAR	3.494.624,63
İLK TESİS GİDERLERİ	314.693,06
PERSONEL GİDERLERİ	17.346.288,17
Ücretler	11.164.310,06
Fazla Mesailer	643.294,13
Yan Ödentiler	136.221,92
İkramiyeler	1.894.675,41
Sosyal Yardımlar	1.557.366,84
Sos. Sig. İşve. His.	1.950.419,81
İŞLETME GİDERLERİ	7.414.472,89

İşık	54.533,23
Kuvvet	211.093,79
Su	91.188,40
Isıtma	230.121,00
Sigorta	219.335,91
Verdiğimiz Faizler	3.709.674,91
İşletme Malzeme	843.523,44
Tamir Revizyon	528.350,36
Gayrimenkul Kira	750.000,00
IBM Mak. Kirası	
İşletme Hissesi	181.253,86
Sair Giderler	595.397,99

KÂR 3.431.533,43

32.001.612,18

G E L İ R L E R

İŞLETME GELİRLERİ	30.164.943,63
Baskı İş Gelirleri	27.162.309,63
En. Yarı Mamul İş.	3.002.634,00
KLİŞE GELİRLERİ	606.285,52
KIRPINTI KÂĞIT SATIŞLA.	1.023.187,40
IBM GELİRLERİ	109.307,10
SAİR GELİRLER	97.888,53

32.001.612,18Muhasebeci
SONER ZERENLERMd. Yrd.
(İdari)
TARIK GÜNER